

Xəbərdə bildiririk ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərərdliyi ilə 2020-ci ilin yekunlarına həsr olunmuş videoformatda müəviri keçirilib.

Dövlətimizin başçısı müəviri ni giri ni nitqi il açıdı.

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqi

-Bu gün biz keçən ilin yekunları nə müzakirə edəcəyik, 2021-ci ildə görüləcək işlər haqqında danışıcaq. Keçən ilin və nəinki keçən ilin, son 30 ilin siyasətini torpaqlarımızdan azad olunmasındır. Azərbaycan 44 gün ərzində tarixi Qələbə qazanaraq öz torpaqlarını azad etdi, düşməni sarsıtdı, zərərli endirdi, Ermənistanı məğlub etdi. Bu məğlubiyyəti nəticəsində Ermənistan məcbur olub kapitulyasiya aktına imza atıb, təslim olub və biz 3 rayonumuzu bir güllə atmadan, bir hədd vermədən siyasi yollarla geri qaytardığımız. Beləliklə, Ermənistanın 30 il davam edən işğalçı siyasətini son qoyuldu. Biz bunu hərbi yollarla həyata etdik. Baxmayaraq, uzun illər ərzində beynəlxalq vasitəçilər, deməklə, bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar bizim dəyirdilər ki, münaqişənin hərbi həlli yoxdur. Biz də deyirdik ki, gərr belədirsə, onda münaqişə sülh yolu ilə həll olunsun, biz də bunun tərəfdarıyıq. Mühəribə dövründə məmnundur? Əzərbaycan xalqına müraciət edərkən və xarici kütləvi informasiya vasitələrinə müsahibələr verərkən deyirdim ki, Ermənistan tərəfi bizim tarix versin, onlar nə vaxt bizim torpaqlarımızdan öz silahı qüvvələrini geri çəkirlər və biz dayanırıq, kəs-təqdir, axıra qədər gedəcəyik və bunu etdik. Beləliklə, anlı Qələbəmiz bizim güclü iradəmizi, xalqımız nə güclü zmini bütün dünyaya nümayiş etdirdi, Azərbaycan dövlətinin gücünü nümayiş etdirdi, göstərdi ki, sözümlü? mənimiz arasında heç bir fərq yoxdur. Məndə fərlər? demişdim ki, gərr bu məsələ sülh yolu ilə öz həllini tapmasa, biz bu məsələni hərbi yolla həll edəcəyik və belə oldu – hərbi yolla. Ondan sonra məsələ siyasi yolla həll olundu və tarixi dələt bərpa edildi.

Məmnun son illər? rəzində? ölkəmizin hərtərəfli inkişafı?n? dil? gətir?r?k deyirdim ki, bu gün müstəqil Azərbaycan baycan dövləti özünün ?n ?anl? dövrünü ya?ay?r. Çünki Azərbaycan tarixdə heç vaxt bu qədər güclü olmamışdır. Bu gün bu, həm siyasi gücdür, iqtisadi gücdür, xalq-iqtidar birliyidir, hərbi gücdür və bizim regionda oynadığımız müsbət roldur. Biz bu gücdən istifadə edərək qarşıma qoymduğumuzda duran siyasəti və zəif nəzəriyyələri yerinə yetirdik. Ermənistan ordusu 44 gün ərzində darmadağın edildi, deməklə olar ki, Ermənistan ordusu yoxdur. Mühəribdən sonra müəhdid? olunan mənzərə? oron? göstərir ki, bu gün Ermənistan silahlı qüvvələri faktiki olaraq tam dağılmışdır. Ermənistan məhlub edilib və biz istədiyimiz 44 gün ərzində nail ola bilmişik. Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı rayonları?n, keçmi? Hadrut rayonunu, Xocavənd rayonunun böyük hissəsini, Suqovuşan qəsəbəsini, Murovda silsiləsini və ?u?ə? ?həri?ni hərbi yollarla azad etdik. Bütövlükdə 300-dən çox ya?ayış məntəqəsi hərbi yollarla işğaldan azad edildi. Bunun nəticəsində Ermənistan faktiki olaraq diz çökdü, məcbur olub noyabrın 10-da kapitulyasiya aktına imza atdı. Beləliklə, Ağdam, Laçın və Kəlbəcər rayonları bir güllə atmadan, bir şəhid vermədən geri qaytarıldı?.

Bu Bu Q?l?b? tarixd??b?di qalacaq. Bu Q?l?b? bütün dünyaya sübut etdi ki, - bir daha bunu qeyd etm?k ist?yir?m, - bizim sözümlü? ?m?limiz aras?nda heç bir f?rq yoxdur. M?n demi?dim ki, tarixi Az?rbaycan torpaqlar?nda heç vaxt ikinci erm?ni dövl?ti yarad?lmayacaq. M?n demi?dim ki, heç vaxt Da?l?q Qaraba?a müst?qillik verilm?y?c?k. M?n demi?dim ki, Az?rbaycan xalq? bu v?ziyy?tl? heç vaxt bar??mayacaq. Demi?dim ki, biz bu m?s?l?ni ist?nil?n yolla t?hlil ed?c?yik v? etdik, bütün t?zyiq?l?r?, t?hdidl?r? baxmayaraq. Baxmayaraq ki, dünyada kifay?t q?d?r güclü erm?ni icobbisi var. Dünyada bir çox apar?c? dövl?tl?r Erm?nistana d?st?kl?yir v? müharib? dövründ? biz bunu aç?q-a?kar g?örürdük, b?zi ölk?l?r bunu gizl?d? bilmirdil?r. Bu d?st?k Erm?nistana n? verdi? Heç n? Bizim gücümüz, irad?miz qar??s?nda bu d?st?k s?f?ra b?rab?r oldu. H?r k?s gördü ki, bizi heç kim v? heç n? dayand?ra bilm?z. M?n dey?nd? ki, biz ax?ra q?d?r ged?c?yik, sözüml?m?l etdim. O vaxt dayand?q ki, Erm?nistana öz alçald?c? m??lubiy?tini etiraf etdi, didiz çökdü, a? bayraq qald?rd?, t?slim oldu. Hesab edir?m ki, bu, Erm?nistana üçün tarixi d?rs oldu. Onlar bir daha Az?rbaycan xalq?n?n böyüklüyünü gördül?r. Baxmayaraq ki, i??al edilm? bütün torpaqlarda vandalizm aktlar? tör?t?rdil?diz, bizim bütün tarixi abid?l?rimiz, m?scidl?rimiz da??d?ld? v? ya t?hqir edildi, bütün ya?ay?? binalar?m?z d?da??d?ld? A?dam, Füzuli ??h?rl?rj yoxdur, k?ndl?r yoxdur, C?brayl?, Qubadl?, Z?ngilan ??h?rl?rind? t?k-tük bina qal?b qal?b, orada da Erm?nistana h?rbçil?ri yerl??mi?dil?r. K?lb?c?r v? Laçn rayonlarında daha çox qanunsuz m?skunlaşma apar?lm??d?r. Ancaq Erm?nistana o rayonlardan ç?xmaq üçün vaxt verildiyi müdd?t ?rzind? onlar oran? d?da-da??tm??lar, bütün dünyaya öz v?h?lilik?rini göst?rmi?l?r. Bütün dünyanın gözü qar??s?nda evl?ri yand?r?b, me??l?ri k?sib, q?r?b yand?r?b, vandalizm aktlar? tör?tmi?l?r. Bütün dünya gördü ki, biz kimin? üz-üz? idik. Bu

v?h?iliyin, bu q?ddar???n b?lk? d? tarixd? analoqu yoxdur. Heç ?kinci Dünya müharib?sind? i??alç? qüvv?l?r bu q?d?r q?c?ddar?l?q tör?tm?mi?l?r. Onlar hesab edilirdi?r ki biz bu bölg?l?r? qay?tmayaca??q, amma biz qay?tm???q v? qay?d?r?q. Bu gün biz Böyük Qay?d?? haqq?nda dan??aca??q.

Biz tarixi ?dal?ti b?rp?etdik. Biz bütün dünyaya gücümüzü göst?rdik. Göst?rdik ki, heç kim bizim irad?mizin qabqaba??nda dura bilm?z. Eyni zamanda, m?suliyyəti göst?rdik, ?dal?ti göst?rdik. Erm?nistani ?razisin? girm?dik. Baxmayaraq ki, Erm?nistani ?razisind?n biz? qar?? nam?rd at?l?l? tör?dil?n h?rbi cinay?ti n?tic?sind? onlarla mülki ??xs h?lak oldu, ??h?rl?rimiz bombaland?. Biz Erm?nistani ?razisin? keçm?dik. Biz beyn?lxalq hüquqa hörm?timizi göst?rdik. Baxmayaraq ki, m?nfurdu?m?n üçün, heç bir m?n?vi ç?rçiv? yoxdur, heç bir m?n?vi d?y?r yoxdur. Amma m?n demi?dim ki, biz özümüzü onlar kimi apara bilm?rik, biz az?rbaycanlıy?q, biz özümüz? hörm?t ed?n xalq?q. Biz döyü? meydan?nda dü?m?ni çökdürdük. Döyü? meydan?nda dü?m?n? el? d?rs verdik ki, onlar bu gün? q?d?r bu d?rsd?n özl?rin? g?l? bilmirl?r. Bu gün Erm?nistani bürümü? böhran onlar?n i??alç?l?q siyas?tinin n?tic?sidir. G?r?k bizim torpaq torpaqlar?m?zdən sülh yolu ilə ç?xard?lar, biz onlara ?ans vermi?dik. G?r?k öz xo?u ilə ç?xard?lar bizim torpaqlar?m?zdən, amma biz bunun tamamil? ?ksini gördük. Qanunsuz m?skunlaşma, ??h?rl?rimizin adları n?n d?yi?dirilməsi, Az?rbaycan?n tarixi, m?d?ni, dini irsinin silinməsi ?fsuslar olsun ki, b?zi beyn?lxalq ??kilatlar v? ?irk?tl?r onlara bu sahədə yardım etmi?dil?r. Bizim torpaqlar?m?zda qanunsuz biznes f?aliyyəti göst?rilm?dir. Bu gün bu barədə d? dan??aca??q, artıq müvafiq göst?ri?l?r verildi. O ?irk?tl?r m?suliyyəti c?lb olunacaq. Onlar bunu bilsinl?r v? gözl?sinl?r bu günü. Oraya müxt?lif ölk?l?rin parlamentl?rinin nümay?nd?l?ri gədirdil?r, indi görüm nec? gedirl?r. Fransadan bir hey?t getmi?di, parlament üzvl?ri. ?fsuslar olsun ki, sülhm?ramlı? qüvv?l?r onlara bu icaz?ni vermi?dil?r. Halbuki, biz bu sülhm?ramlı? qüvv?l?r qar??s?nda m?s?l? qoymu?duq ki, bizim icaz?miz olmadan heç bir xarici v?t?nda? Da?l?q Qarabağa ged? bilm?z. N?tic?d? Fransa s?firi bizim Xarici ?l?r Nazirliyin? ça??ıd?, nota verildi. Bizz s?ssiz qalmayaca??q.

?n?ndi m?n? m?lumat verildi ki, Erm?nistani xarici i?l?r naziri Xank?ndiy? gedib. S?nin orada n? i?in var? Müharib? onlar?n yad?ndan ç?xmas?n. Unutmas?nlar ki, d?mir yumruq yerindədir. Bu s?firl?r son qoyulmalıdır. Biz x?b?rdarlıq edirik, ?g?r bel? t?xribat xarakterli add?mlar atılacaqs?n, Erm?nistani daha da p?man olacaq. ?ndi münasib?tl?rin normallaşdırılmas? istiqam?tində add?mlar atıl?r. Rusiya öz vasit?çilik imkanları n? t?r?fl?r? t?qdim edib. Bu yaxınlarda Erm?nistana v? Az?rbaycana s?firl?r etmi? Rusiya hökum?ti nümay?nd?l?rind?n ibar?t hey?t ?sas?n bu mövzular haqq?nda söhb?tl?r aparm??d?r.

Yax??, ?g?r münasib?tl?r normallaşacaqs?, o zaman bel? t?xribat xarakterli “s?firl?r?” n? ehtiyac var? N?yi göst?rm?k ist?yirl?r. Yen?mi bizi q?c?qlənd?rmaq ist?yirl?r. Unutmas?nlar ki, onlara çox baha bə?ə g?ldi bu tipli add?mlar. Ona gör? bütün s?firl?r? son qoyulmalıdır. Heç bir xarici v?t?nda? bizim icaz?miz olmadan o ?raziy? ged? bilm?z. Heç bir beyn?lxalq t??kilat, – ancaq Q?rm?z? Xaç istisna olmaqla, – oraya ged? bilm?z. Bu, bizim ?razimizdir. Bütün dünya bu ?razini Az?rbaycan?n ayrılmaz hiss?si kimi tanıy?r. Erm?nistani xarici i?l?r naziri, s?n kims?n ki, oraya gedirs?n? X?b?rdarlıq edirik. ?g?r buna ox?ar add?m t?krarlans?n, bizim cavab?m?z çox s?rt olacaq. El? birinci d?f? biz Xarici ?l?r Nazirliyi vasit?sil? onlara x?b?rdarlıq etdik. Ondan sonra x?b?rdarlıq bə?qə cür veril?c?k. Onlar?n aya?? oradan k?silm?lidir. Otursun öz ölk?sində.

Sülhm?ramlı? qüvv?l?r. Onlar?n orada funksiyas? var. Noyabr?n 10-da bu funksiya t?sbit edildi. Baxmayaraq ki, indi onlar orada humanitar i?l?rl? m???uldurlar, halbuki noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanatda bu funksiya t?sbit edilm?yib, biz buna nec? deyirl?r, göz yumuruq. N? üçün? Çünki bə?ə dü?ürük ki, orada insanlar ya?ay?r, bə?ə dü?ürük ki, indi q?? g?lib, hava soyuqdur. Orada müyy?n i?l?r görülm?lidir ki, bu q?? orada ya?ayan erm?nil?r üçün problem yaratmas?n. Ona gör? biz imkan verdik. ?ndi yükl?rin böyük hiss?si oraya Az?rbaycan ?razisind?n gedir. Biz imkan verdik. B?rd?y? q?d?r d?mir yolu ilə gedir. Ondan sonra mə??nlarla Da?l?q Qarabağa aparıl?l?l?tt?, biz imkan verm?y? d? bil?rdik.

Erm?nistani 30 il bizim suyumuzu k?sib, 100 min hektar torpa?? susuz qoyub. Baxmayaraq ki, h?m S?rs?ng, h?h?m d? Suqovuşan su anbarları o vaxt ulu önd?r Heyd?r ?liyevin t???bbüsü ilə v? onun f?aliyyəti n?tic?sind? in?ə edilmi?dir. Erm?nistani bizim suyumuzu k?smi?di. Amma m?n yen? d? deyir?m, biz heç vaxt onlar?n s?yiyyəsin? dü?m?m?liyik. Bu gün Da?l?q Qarabağa ya?ayan insanlar bizim v?t?nda?lar?m?zd?r. M?n demi??m, onlar gör?c?kl?r ki, Az?rbaycan r?hb?rliyi altında onlar yax?? ya?ayacaqlar. Ona gör? biz bu imkanlar? verdik. Yoxsa Laç?n d?hlizi ilə oraya yük da??maq çox ç?tin m?s?l?dir. Biz dig?r add?mlar atdıq ki, orada humanitar i?l?r getsin. Yen? d? deyir?m, noyabr?n 10-da imzalanm?? s?n?dd? bu, yoxdur. Amma biz yen? d? imkan veririk. Bu, bizim ür?yimizin n? q?d?r geni? olmas?n? göst?rir. Hesab edirm ki, noyabr?n 10-da imzalanm?? B?yanat g?l?c?k f?aliyyəti üçün ?sas olmalıdır. Bu B?yanatdan bə?qa, h?r hans? bir dig?r s?n?d imzalanmayıb.

Eyni zamanda, imkan verdik ki, söhb?t bizim ?razimizd?n keç?n yollardan v? azad edilmi? torpaqlardan

gedir, - erm?ni v?t?nda?lar Qubadlı? rayonundan keç?n yoldan istifadə etsin!r. Bunu g?r?k onlar qiym?tl?ndirsın, yoxsa yo yox. Bu, bizim torpa??m?zd?r. Ba?a dü?ürük ki, yol oradan keçib. Sovet vaxt?nda s?rh?dl?rin o q?d?r d? böyük ?h?miyy?ti yox idi, orada ya?ayan erm?ni ?halisi b?lk? d? bilm?yib ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir. Ç?nk? kim onlara dey? ?bil?rdi ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir. Onlar hesab edib!r ki, bu, Erm?nistan ?razisidir. ?ndi bil?nd? ki, bu, Az?rbaycan ?razisidir v? Az?rbaycan s?rh?dçil?ri oraya g?lib yerl??ib!r, ?lb?tt?, onlar stres keçirib!r. Amma yen? d?m?n göst?ri? v?vermi?dimi ki, bir adam?n burnu qanamamalıd?r. Onlara ba?a sal?n ki, bu, bizim yerimizdir, bizim torpa??m?zd?r, ç?x?b getsin!r. Vaxt verdik onlara. Erm?nistan t?r?fi bizd?n xahi? etmi?di ki, yanvar?n 2-n? q?d?r vaxt verin. Biz d? vaxt verdik. Vaxt verm?y? bil?rdik. M?n oraya bir h?rbi d?st? gönd?r? bil?rdim v? görüm n? gün? dü??rdil?r onlar. Bunu etedikmi? Yox! Amma onlar ed?rdil?r. Onlar K?lb?c?ri i??al ed?nd? biz? vaxt verm?dil?r. Bizim v?t?nda?lar oradan ayaqyal?n Murov a??r?m?ndan, Öm?r a??r?m?ndan keç?r?k ç?xd?lar. Bir çoxlar? da yolda donub, h?lak oldular. Onlar biz? vaxt verdil?r?

Onlar mülki ?haliy? qar?? soyq?r?m? tör?tmi?l?r, Xocal? soyq?r?m?, dig?r h?rbi cinay?tl?r. Biz is? bizim azadlı edildim? ?razil?rd? diversiya il? m???ul olanlar? ?sir götürdü. M?hv. etmi?dik. Dedim ki, ?sir götürün, daha müharib? bba?a çat?b, daha qan tökm?k laz?m deyil. Bu, yen? d? bizim humanist mahiyy?timizi göst?rir. Bu, bizim ?razimizd? yerl??ib v? oradan ç?xmaq ist?m?y?n bir qüvv?dir v? biz? qar?? t?xribatlar tör?dib, h?rbi t?xribatlar. Bunun n?tic?sind? ?h?rbçil?rimiz h?lak olub. Biz is? yen? humanistlik göst?rmi?ik. Onlar? ?sir götürmü?ük. Amma onlar h?rbi ?sir say?la bilm?bilm?z, ç?nk? müharib? qurtar?b. Onlar terrorçudur, diversantd?r. Onlar Xocav?nd? rayonuna, Erm?nistandan, Erm?nistan?n ?irak vilay?tind?n noyabr?n 26-dan sonra g?lmi?l?r. Bunu h?r k?s bilsin. N? üçün g?lmi?l?r? Kim onlar? gönd?rib? Müharib? ay?n 10-da qurtar?b, B?yanat imzalan?b. Kim gönd?rir onlar? oraya? ?g?r Erm?nistan r?hb?rliyi bu qanunsuz silahl? birl??m?l?r? n?zar?t ed? bilmirs?z, bu, onlar?n problemidir. Ona gör? burada heç kim bizi ittiham ed? bilm?z.

M?M?n bir daha dem?k ist?yir?m ki, biz bir çox hallarda humanistlik göst?rmi?ik v? Erm?nistan t?r?fi bunu qiym?tl?ndirm?lidir. Bunun müqabilind? Erm?nistan xarici i?l?r nazirinin bizim torpa??m?za g?lm?si q?buledilm?zdir. ArArt?q m?n demi??m, ümid edir?m ki, onlar düzgün n?tic? ç?xaracaqlar. Ç?xarmasalar, onlar?n böyük problemi?ri olacaq v? yen? d? pe?man olacaqlar.

Bel?likl?, müharib? ba?a çatd?. Biz ist?diyimiz? nail olduq. ?ndi art?q quruculuq dövrü ba?lay?r. Biz bu gün bu b?bar?d? d? dan??aca??q. Amma bundan ?vv?l 2020-ci ild? ba? vermi? ba?qa hadis?l?n haqq?nda dem?k ist?rdim. 2020-ci ilin fevral ay?nda ölk?mizd? parlament seçkil?ri keçirilmidi?r. Parlament seçkil?ri demokratiya istiqam?tind? at?lm?? növb?ti ciddi add?m idi. Parlamentin r?hb?r orqanlar? yenil?ndi, r?hb?rliyi yeni insanlar g?ldi. ?lk d?f? olaraq parlamentin s?dr müavini müxalif?t partiyas?n?n nümay?nd?si seçildi. Eyni zamanda, ilk d?f? olaraq parlament komit?l?rinin s?dr v? müavin v?zif?l?rin? müxalif?t nümay?nd?l?ri seçildil?r. Bu, yeni siyasi m?d?niyy?tin t?zahürüdür. Bu, bütün siyasi qüvv?l?r aras?ndak? ?m?kda?l??a yön?lmi? ciddi bir add?md?r. ?lb?tt?, ki, ölk?mizin demokratik inkişaf? bax?m?ndan bunun çox böyük ?h?miyy?ti var. Parlament çoxpartiyal? parlamentdir v? bu, siyasi sistemimizin gücl?ndirilm?si istiqam?tind? çox ön?mli add?m say?lmalıdır.

Eyni zamanda, keç?n il partiyalar?n böyük ?ks?riyy?ti bizim t???bbüsümüz? müsb?t cavab ver?r?k, siyasi dialoqa qo?uldular. Dey? bil?r?m ki, hazırda bu dialoqda bütün siyasi qüvv?l?r iştirak edir. ?tirik etm?y?nl?r? siyasi qüvv? dey? bilm?r?m. Ç?nk? iştirak etm?y?n d?st? xain, satq?n ünsürl?rd?n ibar?tdir. Siyasi dialoq müharib?d?n ?vv?l ba?lam??d?r v? müharib? dövründ? daha da gücl?nmidi?r. Müharib? dövründ? bir antimilli qrupla?ma istisna olmaqla, - m?n antimilli ?uran? n?z?rd? tuturam, - bütün dig?r siyasi partiyalar v? birlikl?r birm?nal? olaraq bizim haqq?imiz? öz d?st?yini verdi. Antimilli ?ura is? öz xain, satq?n missiyas?n? müharib? dövründ? d? icra edib, dü?m?nin d?yirman?na su töküb, ordumuza qar?? çirkin kampaniya apar?b. Ordumuzu l?k?l?m?k istiqam?tind? növb?ti t?xribat-xarakterli add?mlar at?bd?r.

OnaOnlardan ba?qa n? gözl?m?k olar? Bu antimilli ?uran?n liderl?ri vaxtil? Pa?inyan? biz? nümun? kimi göst?rirdil?r, deyirdil?r ki, bax?n, Pa?inyan demokratd?r, Pa?inyan novatordur, Pa?inyan t?miz adamd?r. Bu, onlar?n sözl?ridir. ?ndi soru?un erm?ni xalq?ndan, onlar bu novator demokrat haqq?nda n? fikirl??irl?r? Onlar? birl??dir?n, ?lb?tt? ki, h?r iki, nec? dey?rl?r, nümay?nd?nin vaxt?nda torpaqlar?n ?ld?n g?tm?sidi?r. Az?rbaycan Xalq C?bh?si v? bu gün onun antimilli ?urada c?ml??n qal?qlar? faktiki olaraq Birinci Qaraba? müharib?si dövründ? f?rarilik etmi?l?r. Biz bu tarixi unutmam??q, g?nc?n sil?d? bilm?lidir. Müharib? ged?ged? prezident öz v?zif?sini t?rk edib, gedib da? k?k?ndind? oturub. Müharib? gedir, insanlar ölür, torpaqlar ?ld?n gedir ölk?nin prezidenti, Ali Ba? Komandan? qaç?r, gedir. Naxç?van Muxtar Respublikas?n?n da? k?k?ndind? oturub. Bu, f?rarilik deyil, n?dir?ndi bu antimilli ?urada r?r?hb?rlik ed?nl?r, harada idiniz müharib? dövründ? ?Qaç?b gizl?nmidi?l?r? ?ndi d? qaç?b gizl?nin, biri Amerikada oturub, oradan müəhazir?l? oxuyur v? dü?m?nin d?yirman?na su tökür. Onu kim maliyy?l??dirir? Kim ona istiqam?t verir? Biz bilirik. Buradak?lara kim istiqam?t verir? H?min qüvv?l?r. Erm?nip?r?st qüvv?l?r, müharib? dövründ? biz? qar?? çirkin ?m?ll?rd? iştirak ed?nl?r, bizim q?lb?mizi ?limizd?n almaq ist?y?nl?r, erm?nil?r? d?st?k ver?nl?r antimilli

?uran?n havadarlar?d?r v? onlar f?raridirl?r, satq?nd?rlar, xaindirl?r. Xalq da bunu bilm?lidir v? g?nc n?sil d? bilm?lidir. B?B?zi hallarda g?nc n?sl? bu biab?r? tarix haqq?nda kifay?t q?d?r m?lumat verilmir. Bu orta m?kt?b, ali m?kt?b d?rslikl?rin? sal?nmal?d?r. Bu qara s?hif? d?rslikl?r? sal?nmal?d?r. G?nc n?sil ?u?an?, Laç?n?, Xocal?n?, K?lb?c?ri satanlar?, f?rarilik ed?nl?ri, torpaqlar?m?z?n itirilm?sini imkan yaradanlar? tan?mal?d?r. Bu g?n? q?d?r orada-burada s?l?s?l?ni? ?u?an? satan satq?n. Onlar b?l?l? g?tirdil?r, faci? g?tirdil?r, g?nahs?z insanlar?n?lak olmas?na??rait yyaratd?lar, insanlar? m?dafi? etm?dil?r. Xalq C?bh?si-M?savat hakimiyy?ti qaçd? gizl?ndi, t?slim oldu, biab?r oldu. (Ondan sonra otuz il ?rzind? el? bil ki, bunlar deyil bu torpaqlar? satanlar. El? bil ki, bunlar deyil d?y? meydan?ndan qaçanlar, bunlar deyil m?harib? d?vründ? G?nc ni bombalayanlar, Az?rbaycan ?sg?rini ?sir g?t?r?nl?r. Bunlard?r. Az?rbaycan xalq? bunu heç vaxt unutmamal?d?r.

Amma t?bii ki, bunlar istisna olmaqla, bu g?n ?lk?mizd? çox ciddi v? f?al siyasi dialoq gedir. M?n bir m?s?l?ni d? qeyd etm?k ist?rdim. Bir neç? ay bundan ?vv?l m?n m?lumat verildi ki, b?zi partiyalar qeydiyyatdan keçm?yibl?r. M?nim ?ç?n bu, s?z?n d?zü, yenilik idi. M?n bilmirdim. M?n? heç kim m?lumat verm?mi?di ki, bel? hallar var. Ona g?r? m?n d?rhal g?st?ri? verdim ki, bu m?s?l? öz h?llini tapmal?d?r. ?ndi siyasi partiyalar?n qeydiyyat m?s?l?si öz h?llini tap?r. H?tta bir daha dem?k ist?yir?m ki, m?harib?d?n ?vv?l art?q ?lk?mizd? yeni bir siyasi iqlim yaranm??d?r, müsb?t iqlim. Ç?nk? bizim ham?m?z?n, b?t?n v?t?np?v?r qüvv?l?rin bir amal? var idi, torpaqlar?m?z?n i?aldan azad edililm?siz Biz, Az?rbaycan iqtidar? buna da nail olduq. Bu g?n is? bizim qar??m?zda bu Q?l?b?ni siyasi yollarla m?hk?ml?ndirm?k, erm?ni fa?izminin ba? qald?rmas?na yol verm?m?k, beyn?lxalq müst?vid? keçmi? m?naqi?? il? v? indiki illik illik reall?qlarla ba?l? ? cüml?d?n da??d?lm?? razil?n haqq?nda m?lumat çatd?rmaq v?zif?si durur. Bizim partiyalar?m?z?n b?zil?ri beyn?lxalq partiya qurumlar?na üzvdür. Bu m?lumat o qurumlar ?rçiv?sind? verilm?lidir. Y?Y?ni, bu g?l?c?k f?aliyy?t ?ç?n ?sas istiqam?t olmal?d?r. ?lb?tt? ki, ?lk? daxilind? demokratik??m? prosesl?rin müsb?t t?sir etm?k, partiyalararas? dialoqu m?hk?ml?ndirm?k çat??mazl?qlar haqq?nda m?s?l? qald?rmaq v? normal, sa?lam r?qab?t aparmaq – biz bunu ist?yirik. Biz öz niyy?timizi ortaya qoymu?uq v? ?adam ki, b?t?n siyasi qüvv?l?r bu t???bbüs? qo?ulubdur.

Kadr Kadr islahatlar? apar?l?b. ?i Nazirl?r Kabinetind? b?rh?rlilik d?yi?dirildi. Prezident Administrasiyas?nda, nazirlikl?rd?, yerli icra orqanlar?nda r?hb?rlilik d?yi?dirildi. Bu da c?miyy?td? çox müsb?t qar??lanm??d?r. Biz bu kadr d?yi?ikliyin?n müsb?t n?tici?l?rini görürük.

Korrupsiyaya v? rü?v?txorlu?a qar?? mübariz? daha ciddi apar?lma?a ba?lanm??d?r. Hesab edir?m ki, o da s?s?rf? kadr islahatlar? il? ba?l? olan m?s?l?dir. Xo?ag?lm?z hallar bürokratiya t?rfind?n ört-basd?r edilirdi v? b?zi hallarda düzgün m?lumat m?n? çatd?r?lm?rd?. Müvafiq qurumlar korrupsiyaya v? rü?v?txorlu?a qar?? kifay?t q?d?r ciddi mübariz? aparm?rd?lar, b?zi hallarda cinay?t?l?r? göz yumurdular. B?t?n bunlar h?qiq?tdir. Kadr islahatlar? art?q buna da son qoyub. Bu g?n heç kim, cinay?t tör?tmi? insan v?zif?sind?n as?l? olmayaraq m?suliyy?td?n boyun qaç?ra bilm?z. Heç kim qanundan üstün deyil. Heç kim ?ç?n heç bir xüsusi status, heç bir i?tiyaz yoxdur. Bunu h?r k?s bilm?lidir. Hesab edir?m, 2020-ci ilin hadis?l?ri g?st?rir ki, h?r k?s bunu art?q bilir.

Koronavirus? ?lb?tt? ki, b?t?n dünya ?ç?n çox böyük s?naq idi. Hesab edir?m ki, Az?rbaycan bu s?naqdan ??r?l? ç?x?r. V?ziyy?t tam n?zar?tdir. Operativ t?dbirl?r n?tici?sind? yeni x?st?xanalar tikildi, laboratoriyalar al?nd?. H?kiml?r s?f?rb?r olundu. Koronavirus x?st?l?rin? qulluq ed?n h?kiml?rin maa?lar? art?r?ld?, onlar?m?khaqlar?n 3-5 m?misli h?cmind? maa? al?rlar. Çox böyük sosial paket t?qdim edildi. Bir neç? milyard manat d?y?rind? sosial paket koronavirusdan ?ziyy?t ç?k?n insanlara, o cüml?d?n qeyri-formal çal??an v? i?siz v?t?nd?lara yard?m kimi g?st?rildi. Bu Bu g?n biz peyv?ndi gözl?yirik. Ümid edirik ki, peyv?nd bu ay ?rzind? Az?rbaycana g?tiril?c?k. H?r halda b?t?n kontraktlar imzaland?. Peyv?ndin bir q?d?r gec g?tirilm?si bizd?n as?l? deyil. Ondan sonra insanlar kütl?vi qaydada bu peyv?ndd?n istifad? ed?c?k v? can?m?z bu x?st?likd?n qurtaracaq.

Baxmayaraq ki, 2020-ci il b?t?n ?lk?l?n ?ç?n iqtisadi sah?d? a??r il olub, amma Az?rbaycan idig?r ?lk?l?r? nisb?t?n bu v?ziyy?td?n daha az itkil?l? ç?x?b. Bizim iqtisadiyyat?m?z t?qrib?n 4 faizd?n bir q?d?r çox azal?b. Hesab edir?m ki, bu, yax?? g?st?ricidir. Amma, eyni zamanda, onu da bildirm?liy?m ki, qeyri-neft s?nayemiz 11 faizd?n çox art?b. N?yin hesabna? M?hz ?ax?l?ndirm? hesabna. Ona g?r? ki, s?nayel??m? siyas?ti düzgün apar?l?b. Neftin ?hasilat? bizd? azal?r. Eyni zamanda, OPEC+ raz?la?mas?na g?r? biz özümüz d? azaltm??q. Neftin qiym?ti-a?? dü?üb. ?g?r bu neft amili olmasayd?, bizim iqtisadiyyat?m?z b?lk? d? daha az dü??rdi. Amma qeyri-neft s?nayesinin 11 faizd?n çox artmas? real iqtisadiyyat?n, qeyri-neft iqtisadiyyat?n?n inki?af? dem?kdir.

K?n K?nd?t?s?rrüfat? 2 faiz art?bd?r v? daha da çox artacaq. Ç?nk? m?n g?st?ri? verm??m, azad edilm? torpaqlarda indi pay?zl?q ?kini apar?l?r. Bu bar?d? d? dan??aca??q. Orta ?m?khaqq? v? orta pensiya t?qrib?n 13-14 faiz art?bd?r. Neft Fondunun v?saiti azalmay?b, art?b. Bu, b?lk? d? bir çoxlar? ?ç?n t?ccüblüdür. Çox yox, amma t?qrib?n 0,5 faiz art?b. Dem?li? biz öz i?alyuta ehtiyatlar?m?z? qoruya bilmi?ik. Baxmayaraq ki, biz koronavirusla

mübarizəyə milyardlarla manat yönəltməyi, müharibə aparmıyıq və digər xərclər olubdur, müavinətlər, sosial paket. Bu yaxınlarda qəbul edilməyən qərarlar? Sasəndə? Həddə? İlkinin müavinəti 300 manatdan 500 manata qaldırıldı. Yəni, bütün bunlar böyük maliyyə yüküdür. Amma dövlətin dayanıqlılığı, ölkəmizin uşurlu siyasətinə necə təsir edəcək? Biz buna nail ola bilmiyik.

İlin sonunda dekabrın 31-də daha bir addım atıldı, Cənub Qaz Dəhlizi tam istismara verildi. Onun son seqmenti olan TAP istismara verildi. Azərbaycan qazı tarixdə ilk dəfə olaraq artıq Avropa məkanındadır. Bu, bizim tarixi nailiyyətimizdir. Çünki Cənub Qaz Dəhlizinin təbii bəşkarı da bizim əsas maliyyə yükünü də biz özümüzə götürmük. Bir çox ölkələri birləşdirən bu layihə gələcəkdə ölkələri və digər Avrasiya ölkələri arasında yeni nəqliyyat formatının təməlini qoyur. Bu nəqliyyat formatı bu gün artıq özünü nəqliyyat sektorunda, ticarət sektorunda göstərir, ondan sonra digər sektorlarda göstərəcəkdir. Biz Avrasiyanın enerji xəritəsini yenidən tərtib etdik. Biz bir-birinə bəli olan 3500 kilometr uzunluğunda 3 qaz kəmərinin inşaatı etdik. “Şəhərniz-2” layihəsini istismara verdik və artıq Avropa istehlakçıları Azərbaycan qazını alırlar. Bu, həmin onlar, həmin də bizim üçün faydalıdır. Eyni zamanda, digər layihələri üzrə də uşurlu işlər aparılır. Mənim ki, bu layihələrin inşaatı bizim əlavə dividendlər gətirəcəkdir - həmin iqtisadi, həmin siyasi.

Vaxtından vəziyyəti nəzərə alaraq demək istəmirəm. Amma eyni zamanda, biz yaxın günlərdə enerji sahəsində yeni gələcək hadisələrin həddi olacaqdır. Vaxt gələndə bu barədə də məlumat verəcəkdir. Yeni layihə, bizim potensialımız da böyük deyilmi? Güclüdürmü?

Giriş sözlüyünün sonunda beynəlxalq qurumların Azərbaycanı gələcək inkişafı üçün verdiyi qiymətlərdən toxunmaq istərdim. Dünya Bankının “Doing Business” hesabatında, - yəqin vətəndaşlar xatırlaydırlar, - bir neçə ölkə haqqında məlumatlar qeyri-dəqiqə idi. Dünya Bankı bir neçə ay bundan vəziyyəti bildirmədi ki, bu ölkələrin reytinglərinə yenidən baxılacaq, o cümlədən Azərbaycan da bu siyahıda idi. Beləliklə, yenidən baxıldı və bizim reytingimiz artmışdır. Çünki ondan vəziyyəti düzgün hesablanmamışdır. Bilirsiniz hansı səbəblər? Gör, o bəzi məsələlərdir. Amma yeni reytingə görə, Dünya Bankının “Doing Business” proqramında 190 ölkə arasında Azərbaycan 28-ci yerdədir. Bizimlə bizimlə? Aşağıdakılar? Bütün iqtisadiyyatdan bəzi çətinlikləri üçün, ünsürləri üçün, bax, budur Sasə Dünya Bankı bunu deyir deyir. Biznes iqlimi, investisiya iqlimi, aparılan islahatlar Dünya Bankı tərəfindən qeyd edilmiş. Bundan əlavə, Azərbaycan 10-cu islahatçı ölkə sırasına daxil edilib. Ona görə deyirəm, dərhaqarası, qondarma iqtisadçılar, xaricdə və burada banlayan dərhaqarası iqtisadçılar, açın gözünüzü baxın və dilinizi qoyun qarşınıza. Yoxsa, yerində duran biz dərs almalıyıq. “İqtisadiyyat düzgün aparılmırsa, cəldi, belədir” Gedin, oxuyun, gəlin oxuya bilərsiniz.

Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatının bəzi parametrlərini qeyd etməyə istərdim. Halinin elektrik təchizatı səviyyəsi dünyə miqyasında Azərbaycan ikinci yerdədir. İkinci yerdədir dünya miqyasında. Hökumətin dəyişməyə cavabdehliyi, yəni ki islahatçı obrazı? Məsələn, gör, Azərbaycan dünya miqyasında beşinci yerdədir. Hökumətin uzunmüddətli strategiyası? Azərbaycan 10-cu yerdədir. Hökumətin siyasi sabitliyi təmin etməsi - Azərbaycan 11-ci yerdədir. İnfrastruktur layihələri? Bəli - dəmir yolu xidmətlərinin səmərəliliyi 11-ci yerdədir. Hava yolları xidmətlərinin səmərəliliyi - 12-ci yer. Avtomobil yollarının keyfiyyəti - 24-27-ci yerlərdədir. Bu hesablama inkişaf etməkdə olan 74 ölkə arasında aparılmıdır? İndi ümumi inkişaf indeksi üzrə Azərbaycan üçüncü yerdədir. Bax, bu, dünyanın aparıcı və dəyərli, mənim ki, ən nüfuzlu beynəlxalq qurumu olan Dünya Bankının və dünyanın bir nömrəli forumu olan Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatları nə nəticədir.

Ona görə bir daha demək istəyirəm ki, biz düzgün yoldaydıq. Bütün çətinlikləri baxmayaraq, əla baxmayaraq, 1 milyon qaçqın olmasın. Baxmayaraq, biz bu nailiyyətləri də etməliyik. İndi torpaqlar azad edilib, indiki böyük qaydalar bəllənməlidir, böyük inkişaf prosesləri bəllənməlidir. Ona görə, bəli, biz bütün bu işləri daha da fəal, daha da məqsədyönlü şəkildə aparmalıyıq ki, Azərbaycanın imkanları genişləndirək və ölkəmizin inkişaf dinamikasını artırıq.

İndi isə keçək bu il görüləcək işlərin müzakirəsinə. İlk növbədə, istərdim ki, Operativ Qərargahın məlumatını dediniz. Operativ Qərargahın nə göstərdiyini yaradı? Bəli və artıq fəal işlər yir. Bir çox tapşırıqlar verilib. Operativ Qərargahın rəhbəri bəzi məlumatlar versin. Biz daim təmasdayıq, amma istərdim ki, vətəndaşlar da bunu eşitsinlər.

X X X

Operativ Q?rargah?n r?hb?ri, Ba? nazir ?li ?s?dov ç?x?? ed?r?k dedi:

- Söz verdiyiniz? gör?, çox sa? olun, möht?r?m c?nab Prezident.

C?nab Prezident, icaz? verin, ?v?lc? Sizi hökum?tin bu geni? mü?avir?d? i?tirak ed?n v? etm?y?n bütün üzvl?ri ad?ndan böyük Q?l?b?miz münasib?til? t?brik ed?k. Bütün dünyan?n gözü 44 gün ?rzind? Az?rbaycanda idi. Ali B. Ba? Komandanı olaraq Siz, h?m?c?bh?d? Silahlı Qüvv?l?rimiz? r?hb?rlik edir, h?m?d? diplomatiya v? informasiya m?kan?nda u?urla mübariz? apar?rd?n?z. Bütün dünya görürdü ki, Q?l?b?nin bir ünvan? var - q?hr?man Az?rbaycan ?sg?ri, zabiti v? onun s?rk?rd?si, Ali Ba? Komandan? Siz!

Onu da dem?k ist?yir?m, bu Q?l?b? bir saat?n, bir günün, bir ilin q?l?b?si deyil. ?lk günd?n Sizin yan?n?zda köm?kçi kimi i?l?y?r?k m?n bunu dig?r h?mkarlar?mla b?rab?r görmü?m, bu Q?l?b? bu ill?r ?rzind? h?r gün, h?r saat Sizin f?aliyy?tinizin ?n ?sas prioriteti idi. Siz çox q?l?b?l?r qazanm?s?n?z. Az?rbaycan xalq? v? dünya bunu bilir. Bu, diplomatik q?l?b?l?r olub, bu, humanitar sah?d? q?l?b?l?r olub. Bizim idman sah?sind? v? dig?r sah?l?rd? d? kifay?t q?d?r çox q?l?b?l?rimiz var. Ancaq Sizin r?hb?rliyinizl? 44 günd? V?t?n torpaqlar?n?n i??aldan azad edilm?s? bütün Az?rbaycan xalq?n?n bütün dünya az?rbaycanlılar?n?n ?n müq?dd?s arzusunun çin olmas? tarix? böyük h?rfl?rl? yaz yaz?lan Q?l?B?D?R! C?nab Prezident, bu, ham?n?n fikridir. Bunu bütün xalq?m?z bilir v? bütün xalq?m?z bu Q?l?b?nin sevinc hissi il? ya?ay?r.

Pandemiyaya qar?? görül?n i?l?r? g?linc?, dem?liy?m ki, bütün dünyan? bürüy?n COVID x?st?liyi il? ?laq?dar Sizin S?r?ncam?n?zla fevral?n 27-d? Operativ Q?rargah yarad?lm?d?r. H?min tarixd?n ba?layaraq bu x?st?likl? mübariz? bir neç? m?rh?l? keçmi?dir. Sizin v? çox hörm?tli Birinci vitse-prezident Mehriban xan?m?n birba?a tap??r??? v? tv? tövsiy?l?ril? biz d? öz f?aliyy?timizi Ümumdünya S?hiyy? T??kilat?n?n, h?kiml?rimizin v? qon?u ölk?l?rin t?ct?crüb?sind? apar?lan protokollara uy?un olaraq qurmu?uq. Bütün potensial imkanları insan resursları, maliyy? resursları v? inzibati resursları s?f?rb?r olunmu?dur. ?l? ?rzind? bu istiqam?td? Sizin r?hb?rliyinizl? bir neç? d?f? mü?avir? keçirilm? v? bu mü?avir?l?rd? görülmü? i?l?r bar?d? m?lumatlar verilmi?dir.

C?nab Prezident, t?bii olaraq bütün dünyan?n bu pandemiyaya haz?rl??? a?a?? s?viyy?d? oldu?u kimi, biz d? bu x?st?liyi ?laz?mi d?r?c?d? haz?r deyildik. Ancaq Sizin r?hb?rliyinizl? q?sa müdd?t ?rzind? görülmü? çox operativ t?t?dbirl?r n?tic?sind? laboratoriyalar?n say? art?r?lm??, maska v? d?rman q?tl??? aradan qald?r?lm?? yeni süni t?n?ffüs aparatları n?n (ECMO) alınmas? t?min edilmi?dir. Xüsusi olaraq bu x?st?likl? mübariz? üçün q?sa müdd?t ?rz?rzind? modul tipli x?st?xanalar yarad?lm??, mövcud x?st?xanalar?n format? v? reanimasiya ?öb?l?rinin ??raiti d?yi?diril?r?k koronavirusla mübariz?y? c?lb edilmi?dir.

Möht?r?m c?nab Prezident, il? ?rzind? karantin ??rtl?ri bir neç? d?f? d?yi?dirilmi?dir. Biz ümumi karantin rejimind?n s?rtl??dirilmi? karantin rejimin? keçmi?ik. T?bii ki, bu hallar h?m iqtisadiyyatda, h?m sosial sferada, h?m d? insanlar?n davran??ları nda m?hdudiyy?tl?r? s?b?b olmu?dur. Ancaq ham? bildirdi, insanlar?n reaksiyas?ndan da b?lli olurdu ki, Az?rbaycanda Sizin r?hb?rliyinizl? Operativ Q?rargah t?rfind?n görülm?n i?l?r u?urludur. Bunu r?q?ml?rd?n d?d? görm?k olar. C?nab Prezident, Siz ç?x??n?zda COVID-19-la ?laq?dar büdc?mizd?n ayr?lan v?sait v? maliyy? imkanları m?z bar?d? dan??d?n?z. COVID-1? mübariz?y? birba?a olaraq 644 milyon manatla q?d? v?sait s?rf olunm olunmu?dur. Bu il üçün is? büdc?d? k?h?lik birba?a 261 milyon manat n?z?rd? tutulub. Laz?m olsa, ?lav? ehtiyahtatlar?m?z var. N?z?r?z, əlsaq ki, biz çox i?l?ri 2020-ci ild? icra etmi?ik, ?lav? x?st?xanalara, modul tipli x?st?xanalara v? sair? ehtiyac yoxdur.

C?nab Prezident, Siz dediniz, bütün m?nb?l?r v? maliyy? imkanlar? n?z?r? al?naraq iqtisadiyyata ümumilikd? t?qrib?n 2,5 milyard manatla qdan art?q d?st?k göst?rilmi?dir. Xüsusil? i?siz v? i? yerini müv?qq?ti itirmi? ??xsl?r? biz dörd d?f? 190 manat bird?f?lik öd?m? vermi?ik. Bu da toplam olaraq 450 milyon manat v?sait dem?kdir.

K?Koronavirus infeksiyas?na qar?? mübariz?nin gücl?ndirilm?s? m?qs?dil? Sizin F?rman?n?zla xüsusi fond yarad?lm??d?r v? bu fonda 114 milyon manatdan art?q v?sait y???lm??d?r. Bununla b?rab?r, x?st?likl? mübariz? üçün xarici ölk?l?rd?n h?kiml?r c?lb edilmi?dir.

Möht?r?m c?nab Prezident, t?bii olaraq, dünya bu x?st?likl? mübariz? apar?r. Biz haz?rda yanvar?n 18-d?k

s?rtl?s?rtl??dirilmi? karantin rejimind?yik. Ümumi karantin rejiminin müdd?ti yanvar ay?n?nd 31-d?k art?r?l?b v? bu istiqam?td? ciddi n?zar?t var. Hesab edirik ki, Siz dediyiniz kimi, peyv?nd Az?rbaycana g?tiril?nd?n sonra bu x?st?likl? mübariz?d?, onun qar??s?n?n al?nmas?nda xeyli ir?il?yi? olacaqd?r.

Bununla b?rab?r, Siz müharib? il? ?laq?dar dig?r tap??r?qlar da vermisiniz? ?caz?nizl?, m?n bu bar?d? d? aç?qlama ver?rdim. Sentyabr?n 27-d?n ba?layan V?t?n müharib?sind? Az?rbaycan Silahl? Qüvv?l?rinin qar??s?nda tab g?tir? bilm?y?n Erm?nistana silahl? qüvv?l?ri h?rbi cinay?t tör?d?r?k bizim mülki ?halini??h?r, rayon v? k?ndl?rimizi aat??? tutaraq öz xisl?tini göst?rdi. Bu t?cavüz n?tic?sind? bizim mülki ?haliy? dövl?t ?mlak?na, infrastrukturumuza, sahibkarlar?m?za çox ciddi z?r?r vurulmu?dur. Bu z?r?rl?rin qiym?tl?ndirilm?si v? g?l?c?kd? kompensasiya edilm?si istiqam?tind? Sizin 6 noyabr tarixli S?r?ncam?n?z olmu?dur. S?r?ncam?n?zla Siz Dövl?t Komissiyas? yaratd?n?z v? ona müvafiq konkret tap??r?qlar verdiniz. S?r?ncam?n icras? il? ?laq?dar Dövl?t Komissiyas?n?n gördüyü i?l?r bar?d? q?d?sa m?lumat verm?k ist?rdim. S?r?ncamla veril?n tap??r?qlar?n icras? il? ?laq?dar d?rhəl ?qtisadiyyat, Maliyy?, Fövq?lad? Hallar, K?nd T?s?rrüfat? nazirlikl?rinin, ??h?rsalma v? Arxitektura Komit?sinin, Respublika Prokurorlu?unun, “ASAN xidm?t” v? yerli icra hakimiyy?ti orqanlar?n?n nümay?nd?l?rind?n ibar?t 11 ??h?r v? rayonda 13 i?çi qrupu yarad?lm??d?r. ??çi qruplar?na m?rk?zi icra orqanlar?n?n nazirl?rin v? komit?s?dr?l?rinin müavinl?ri s?viyy?sind? r?hb?rlik edilir. Ümumiyy?tl?, qiym?tl?ndirm? il? ?laq?dar i?l?r 200-d?n çox m?sul ??xs c?lb olunmu?dur. Öt?n müdd?t ?rzind?rzind? z?r?r ??kmi? v?t?nda?lar?n özl?rinin i?tirak? il? 10 min 300-d?n art?q obyekt? bax?? keçirilm? v? qiym?tl?ndirm? apar?lm??d?r. Qiym?tl?ndirm?d?n sonra müvafiq aktlar t?rtib edilm? v? t?qdim olunmu?dur. ?n çox z?r?r ??kmi? T?rt?r rayonunda d?ymi? ziyan?n ilkin proqnozdan d?f?l?rl? çox oldu?u n?z?r? al?naraq, orada i?l?r indi d? davam etdirilir. Yax?n günl?rd? bu i?l?r ba?a çatd?r?lacaq.

C?nab Prezident, toplanm?? materiallara ?sas?n, da??lm?? v? q?zal? v?ziyy?t? dü?mü?, o cüml?d?n ziyan d?ymi? ?mlak?n b?rpa d?y?ri ?sas?nda, n?qliyyat vasit?l?ri, k?nd t?s?rrüfat? texnikas? v? dig?r da??nmaz ?mlak is? orta bazar qiym?ti prinsipin? uy?un olaraq qiym?tl?ndirilm?dir. Bu gün?d?k hesablanm?? d?ymi? ziyan 63,6 milyon manat h?cmind? qiym?tl?ndirilir.

C?nab Prezident, v?t?nda?lar?n ?mlak? il? b?rab?r, dövl?t ?mlak?na da ciddi ziyan d?ymi?dir. Bel? ki, dövl?t ?mlak?na ?sas?n yol infrastrukturuna, elektrik, rabit?, qaz, su x?tl?rin? v? dig?r infrastruktur obyektl?rin? d?ymi? ziyan to?toplamlar? t?qrib?n 27,4 milyon manat d?y?rl?ndirilir. Ümumiyy?tl?, bu gün?d?k apar?lm?? qiym?tl?ndirm? 91 milyon manat t??kil edir. Bir neç? r?q?mi diqq?t? çatd?rmaq ist?yir?m. Da??d?lm?? v? q?zal? evl?rin say? 264 idi. Bu, tam da??d?lm??, o cüml?d?n 10 çoxm?nzilli bina G?nc? ??h?rind?dir. Ümumi f?rdi ya?ay?? evl?rinin say? 9294-dür. 44440 sahibkarl?q obyektin?, 227 n?qliyyat vasit?sini?, dig?r 18 obyekt?, m?kt?bl?r? v? sosial obyektl?r?, 1518 k?nd t?s?rrüfat? obyektin? ziyan d?ymi?dir.

Möht?r m. c?nab Prezident, Siz bu proses üçün komissiyaya 2 ay vaxt vermi?diniz. Tamamil? da??d?lm??, z?r?r ??kmi? binalarda ya?ayan ?halinin ??xsi ??yalar?na d?ymi? ziyan?n d?rhəl öd?nilm?si il? ?laq?dar dekabr?n 14-d? Sizin S?r?ncam?n?z olmu?dur. S?r?ncam?sas?n Siz 9 milyon 100 min manat v?sait ay?rm?s?n?z. O v?saitd?n q?zal? v?ziyy?t? dü?mü? ya?ay?? evl?rin? d?ymi? ziyanla ?laq?dar h?r ail?y? 6 min, h?r ail? üzvün? 1500 manat v? ziyan d?ymi? dig?r ail?l?r? 1000 manat ayr?lmas? tap??r??? verilmi?dir. Bu tap??r?qla ?laq?dar h?min kontingent siyah?ya al?n?b v? bu da 6143 ail?dir. Bu proses bank vasit?sil? konkret ail? üzvl?rin? plastik kartlar aç?lmaqla yerli icra hakimiyy?ti v? maliyy? strukturlar?n?n n?zar?ti alt?nda icra olunur. Dün?n?d?k 25 faiz icra olunub. Söz verilir ki, q?sa müdd?td? - bir h?ft? ?rzind? bu proses ba?a çatd?r?lacaq.

C?nab Prezident, S?r?ncamda dig?r tap??r?qlar da verilib. Siz d? ?x??n?zda dediyiniz kimi, d?ymi? bu ziyan qiy?qiym?tl?ndirilir v? Xarici ??l?r Nazirliyi vasit?sil? beyn?lxalq t??kilatlara v? xarici nümay?nd?l?r? çatd?r?l?r. Bu m?s?l?l?rin v? apar?lan bu qiym?tl?ndirilm?l?rin ??ffaf olmas? üçün “ASAN xidm?t” vasit?sil? vahid elektron baza da yarad?l?b. C?nab Prezident, i?l?r davam edir v? bu bar?d? ictimaiyy?t? m?tbuat vasit?sil? daim m?lumatlar verilir.

X X X

P Prezident ?lhami ?liyev: Bu 9 mind?n çox ev ki, onlara ziyan d?yib, ?lb?tt?, bu evl?rin b?rpa? bizim ?sas v?zif?l?rimizd?n biri olmal?d?r. ?ndi i?l?r ba?lan?b. ?ndi siz d? qeyd etdiniz, itirilm? ?mlak?n b?rpa? v?t?nda?lara v? v?saitin verilm?si bütün bunlar? il?ll? etmi?ik. ?lb?tt? ki, evl?rin tikintisind? v? b?rpa?nda biz f?al i?tirak edirik. Çal??mal?y?q ki, bu m?s?l? d? q?sa müdd?t ?rzind? öz h?llini taps?n. Eyni zamanda, çoxm?nzilli evl?rin yenid?n

tikilməsi üçün vətənsiz ayrılmalıdır. Hesablayın, 7000 vətənsiz lazımlı olacaqsansa, nə qədər lazımdırsa, biz o qədər dərəcə vətənsizləşməliyik.

Görməyi istəyirsinizsə, ya da binaların Ermənistan tərəfindən ballistik raketlərlə daşındığını və bunun nəticəsində bir çox insanın həlak olmasının faktlarını və həqiqətini bir daha bütün dünyaya göstərib. Bu evlərin yenidən tikilməlidir. Amma hesab edirəm ki, həmin yerlərdə yox, həmin yerlərə xatirə kompleksləri qoyulmalıdır. Hesab edirəm ki, biz artıq orada tənqidi iştirak edə bilməyəcəyik. Çünki bir müddət o yerlər daşındı və ziyan dəf qaldı ki, xarici jurnalistlərə eyni zamanda diplomatik missiyaların nümayəndələri gəlib orada erməni və həqiqətini öz gözələri ilə görsün, görsünlər. Deməklər ki, dünyanın bütün aparıcı kütləvi informasiya vasitələri bu dəhşətli görüntüləri öz videoreportajlarında əks etdirməlidirlər. İndi isə Görməyi istəyirsinizsə çoxmənşilli evlərin qazılma və tənqidi iştirakı start verilməlidir. Yerli icra orqanları nə kömək göstərin və layihələri hazırlayın. O xatirə kompleksini həmin yerlərdə olmalıdır ki, heç kim bizim hədəflərimizi unutmasın və biz onları nəzərdə tutduğumuz kimi qurmalıyıq.

Azad edilməyən torpaqlarda artıq işlər başlamamalıdır. O mənada ki, müvafiq göstərilən verilməlidir. İlk növbədə, minalardan tənqidi iştirakıdır. Hərsalması başlanarsa artıq ilkin təmaslar yaradılmalıdır.

Minalardan tənqidi iştirakıdır, hesab edirəm ki, biz bu sahəni böyük dərəcədə gücləndirməliyik. Çünki mənə verilən məlumatlara görə, bu günə qədər bu məsələ ilə məşğul olan qurumun heç hansı bir dövlət statusu da yoxdur. ANAMA qurumunun dövlət statusu yoxdur, bu, adi agentlikdir. O, faktiki olaraq dövlət idarəetmə strukturunda agentliyə xas olan səlahiyyətlərə malik deyil. Bu, vaxtilə yaradılmış komissiyaların nəzərdə tutulan bir qurumdur. Ona görə mən artıq göstəriş verməmişəm ki, bu qurum yaxın günlərdə yenidən təşkil edilsin. Qazılma Bərpası Agentliyi ilə birliktədir. Baxmaq olar. Çünki bu qurumun dəqiq faktiki olaraq agentlik statusu yoxdur. Sayırkibini baxmalıdır. Mənə verilən məlumatlara görə, orada təqribən 500 adam çalışır. Nə qədərdir?

Baş nazir Əli Əsədov: 560 nəfər.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, bu tərkibi biz istədiyimizə nail ola bilmərik. Yeni yaradılacaq bu qurumun müasir texnika ilə təchiz edilməlidir. Dövlət investisiya proqramında bunu mütləq nəzərə almalıyıq ki, biz bu məsələyə çox vaxt itirməyək. İndi bəzi rəqəmlər səslənir, bəzi bəyanatlar verilir. Hesab edirəm ki, bu bəyanatlar yersizdir. İndi oturub bunu hesablamaq ki, biz bu torpaqlar necə işləməli, azad edəcəyik, sadəcə olaraq, məsuliyyətə bəslənmişdir. Heç kim deyə bilməz. Burada hansı hansı bir meyar, yaxud da ki, məsalə ola bilməz. Çünki mənfur düşmənlər tərəfindən minalayma və xəritələrdə bizə verməyib. Biz nə qədər tələb etmədik, o minaların xəritəsi olmalıdır və onlar bizə verilmir. Ona görə indi biz gərək öz iştirakımızı prioritetləşdirməliyik. Eyni zamanda, mən göstəriş verməmişəm ki, Müdafiə Nazirliyində nə az, ilkin mərhələdə iki istehkamçı tabor yaradılmalıdır. Düşmənin müdafiə naziri mənə məlumat vermişdir ki, bu sahədə işlər gedir. Eyni zamanda, Türkiyədən bildiyiniz kimi, 130 nəfər ibarət böyük heyət gəlmişdir. Onlar həmişə təhlükə kimi bizim istehkamçılar üçün təlim keçirirlər, eyni zamanda, özləri də tənqidi iştirakı ilə məşğuldurlar. 21 gün bundan əvvəl Rusiyadan bir qrup istehkamçı gəlib və artıq onlar da bu fəaliyyətə başlamışlar. Biz bütün xarici tərəflərlə əlaqənin təşkili haqqında bildiririk. Çünki bu qazılma bərpası üçün başlanacaq minalardan tənqidi iştirakıdır. Bütün qazılma işləri bərpası ilə əlaqədar vahid konsepsiya olmalıdır. Hər dəfə üzrə vahid konsepsiya olmalıdır. Mən bu barədə indi Samir Nuriyev söz verəcəyəm. İlkin təmaslar artıq qurulubdur, məlumat verəcəyəm. Eyni zamanda, kəndlərin bərpası ilə bağlı vahid yanaşma olmalıdır. Çünki istəyirsinizsə əvvəl bəzi kəndlərdə yəni ayan insanlar nə sayı çox az idi, təqribən 20 nəfər, 30 nəfər, 50 nəfər. Bəli, ilk növbədə, biz böyük ya da yəni mənə qəbulunuzun bərpası ilə məşğul olmalıyıq. Hesab edirəm ki, əldə edilən qurumların hökumətə Prezident Administrasiyası kəndlərin optimal sayırkibini müəyyən etməlidir. Yəni, bizim üçün bir oriyentir olmalıdır. Bəli, ki, bu tarixi ya da yəni mənə qəbulunuzun mövcudluğu, torpaq sahələri nəzərə alınmalıdır ki, orada məskunlaşacaq insanlar öz ailə bütövlərini orada işləyərək təmin etsinlər. Yəni, onlar daha dövlət dəstəyinə möhtac qalmasınlar. Onlar üçün elə torpaq sahələri ayrılmalıdır ki, orada rahat kəndçilik bilsinlər və yaxud da gəlir götürsünlər. Nəzərə alsaq ki, bu torpaqlarda torpaq islahatı aparılmayıb, bu islahatı aparmaq üçün biz bəli, yeni meyarları işləməliyik. Çünki 1990-cı illərdə torpaq islahatı bəzi hallarda natamam aparılmışdır və ondan sonra bəzi problemlər üzə çıxmamışdır. Torpaq sahələri düzgün qeydiyyatdan keçməmişdir. Ona görə biz indi belə bir vəziyyətə üzliyədik. Peykəni də edilən məlumat yerlərdə olan məlumatla uzlaşdırırıq. Ona görə indi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi bu problemin həlli ilə məşğuldur. Amma azad edilməyən torpaqlarda bu səhvlər bəli, yol verilməlidir. Ona görə dəqiq bilməliyik ki, hansı torpaqlar dövlət torpaq fonduna verilməlidir, hansı torpaqlar məhsul fonduna verilməlidir. Onu da bildirməliyik ki, bizim məqsətlərimizin böyük hissəsi qəbulunuzdur. Məndə məlumat var. Mən o məlumatı səsləndirəcəyəm. Ümumiyyətlə, azad edilməyən torpaqlarda

?sas f?aliyy?t sah?l?ri k?nd t?s?r?r?fat? k?nd t?s?r?r?fat? emal? v? turizm sah?l?ri olmal?d?r ki, biz bu b?lg?nin t?biliyini qoruya bil?k. Erm?nil?r n? q?d?r? ?al??salar da, orada m?skunla?ma apara bilm?mi?l?r. ??unki onlar?n canl? resurslar? yoxdur. Bir d? azad edilmi? torpaqlarda ki, erm?nil?r ya?ay?b, m?n orada olmu?am. Onlar el? g?nd? ya?ay?blar ki, adam baxanda vallah d?h??t? g?lir. M??hun ??rnux k?ndi var ki, erm?nil?r bizim torpaqlar m?zda ya?ay?blar, indi onlar oradan ??xar?l?bd?r. D?n?n S?rh?d Xidm?tinin r?isi m?n? m?lumat verib, d?h??tli bir m?nz?r?dir. El? bil it dam?d?r. Deyir m?ki, ??kin bunu. ??ndi jurnalistl?r g?nd?rilib. ??kin g?st?rin, qoy g?rs?n!r bunlar n? g?nd? ya?ay?blar. ??unki resurs olmay?b, ist?k olmay?b, canl? resurs olmay?b. Bir d? ki, onlar he? vaxt bu torpaqlar? ?z torpaqlar? kimi q?bul etm?yibl?r. ?ks-t?qdird?, - onlar?n ?n ?ox ya?ad?qlar? ?u?a ??h?ri olubdur, - ?u?a ??h?ri bel? ac?nacaql? v?ziyy?td? olmazd??g?r onlar tarixi saxtala?d?raraq ?u?a ??h?rini b?t?n d?nyaya erm?ni ??h?ri kimi t?qdim etm?y? ?al??blarsa, hehe? olmasa, oraya ?l?g?zdir?rdil?r. O separat? qurumun r?hb?rl?ri ?zl?ri ???n imar?tl?r tikibl?r. Erm?ni oliqarxlar imar?tl?r tikibl?r. Amma onlardan ?a?qa bir d?n? d? m?asir tikinti yoxdur. Bizim tarixi-memarl?q abid?l?rimizi da??d?blar. Ona g?r? bu m?s?l? il? ba?l? v? dig?r m?s?l?l?rl? ba?l? qaydalar, o c?ml?d?n ??h?rsalma qaydalar? el? apar?lmal?d?r ki, b?rpa olunacaq ??h?rl?rin d?qiq say t?rkibi m?yy?n edilsin. Biz ?z?m?z h?d?f qoymal?y?q, hans? ??h?ri hans? formada g?rm?k ist?yirik. ?lb?tt? ki, i?l?r ?sasl? getm?lidir. Minalardan t?mizl?m?, ??h?rsalma qaydalar?, infrastruktur layih?l?ri v? tikinti i?l?ri ?n m?asir standartlara cavab verm?lidir. Ona g?r? Samir Nuriyev g?r?lm? v? bundan sonra n?z?rd? tutulan i?l?r haqq?nda m?lumat versin.

XXX

Prezident Administrasiyas?n?n r?hb?ri Samir Nuriyev ??x?? ed?r?k dedi:

-T??kk?r edir?m, m?ht?r?m c?nab Prezident. Sizin 2020-ci il 24 noyabr tarixli S?r?ncam?n?zla Az?rbaycan Respublikas?n?n i??aldan azad edilmi? ?razil?rind? m?s?l?l?rin m?rk?zl??dirilmi? qaydada h?lli il? ba?l? ?laql?ndirm? (Q?rargah? yarad?lm??d?r. ?laql?ndirm? Q?rargah? d?rhal i??ba?lam??d?r. G?nd?lik m?s?l?l?rin h?ll edilmi?si il? yana??, ortam?dd?tli planla?d?rma i?l?rin d?ba?lan?lm??d?r. ?lk n?vb?d?, q?rargah?n ?zvl?ri topla?araq aid iyy?ti ?zr? b?t?n m?s?l?l?rin m?rk?zl??dirilmi?si m?qs?dil? m?zakir?l?r aparm??lar. Eyni zamanda, i?in t?kilini t?min etm?k m?qs?dil? ?laql?ndirm? Q?rargah? n?zdind? idar?l?r aras? m?rk?z yarad?lm??d?r. H?m?nin bu m?rk?zin n?zdind? i?i i?i qruplar? yarad?lm??d?r. M?ht?r?m c?nab Prezident, qeyd etdiyiniz b?t?n istiqam?tl?r ?zr? 16 i?i qrupu yarad?lm??d?r. ?lk n?vb?d?, ?lb?tt? ki, minalardan v? partlamam?? sursatlardan t?mizl?m? m?s?l?l?ri il? ba?l? ?ox ciddi m?zakir?l?r apar?lm?? v? art?q m?yy?n planlar t?rtib olunmu?dur. H?m?nin sosial, iqtisadi, humanitar, h?quqi v? dig?r m?s?l?l?r ?zr? i?i qruplar? yarad?lm??d?r. ?n ?sas da ??h?rsalma planla?d?r?lmas?, bu ??r?iv?d? tarixi abid?l?rin qorunmas? v? b?rpa? m?s?l?l?rin d? ciddi yana?malar t?klif olunur. Eyni zamanda, infrastruktur m?s?l?l?ri v? ?n?rji t?minat? ?zr? i?l?r apar?l?r. Qeyd etm?k ist?yir m?ki, bu g?n q?rargah?n n?zdind? f?aliyy?t g?st?r?n i?i qruplar?nda 55 d?vl?t qurumunun 160 n?may?nd?si i?tirak edir. Son bir ay ?rzind? g?nd?lik m?s?l?l?rl? v? q?bul ol?lunmu? q?rarlarla yana??, Strateji F?aliyy?t Plan?n?n haz?rlanmas? istiqam?tind? i?l?r apar?lm??d?r. Art?q bu f?aliyy?t plan? haz?rd?r. H?min plan?n ?sas?nda t?dbirl?r plan? da haz?rlanm??d?r v? b?t?n aid iyy?ti qurumlarla raz?razla?d?r?lm??d?r. ?lb?tt? ki, b?t?n i?i qruplar?n?n aras?nda birm?nal? olaraq ?laql?r qurulmu?dur. B?t?n istiqam?tl?r ?zr? daimi olaraq g?nd?lik ?sasda fikir m?badil?si apar?l?r, b?t?n i?l?r planl? v? kompleks yana?ma ?sas?nda h?yata ke?irilir. ??h?rsalma planla?d?rmas? il? ba?l? ilk n?vb?d?, i??aldan azad olunmu? b?t?n ?razil?r ?zr? ?m?m?mi plan?n haz?rlanmas? istiqam?tind? i?l?r? ba?lan?lm??d?r. Eyni zamanda, art?q i??aldan azad olunmu? ?razil?r? yerind? bax??lar ke?irilir. Bir s?ra ??h?rl?rin yerl??dirilmi?si v? onlar?n planla?d?r?lmas? il? ba?l? i?l?r? ba?la?ba?lan?lm??d?r. Bununla yana??, bir s?ra beyn?lxalq v? xarici ?irk?tl?rl? ?laql?r qurulmu? dan??qlara ba?la?ba?lan?lm??d?r. Yerli m?t?x?ssisl?rin c?lb? olunmas? t?min edilmi?dir. C?nab Prezident, Sizin ?u?a ??h?rin? g?nd?rdiyiniz b?y?k qrup ??r?iv?sind? ??h?rsalma ?zr? m?t?x?ssisl?r d? olmu?dur v? ?u?a ??h?rinin ba? plan?n?n haz?rlanmas? ?zrind? i?l?r? ba?lan?lm??d?r. ?lk n?vb?d?, ?u?a ??h?rinin ortofoto ??kli ??kilmi? v? topoqrafiya i?l?ri davam etdirilmi?dir. Eyni zamanda, ?razil?r? bax?? ke?iril?rk?n orada d?ymi? ziyan?n qiym?tl?ndirilmi?si m?s?l?sin? d? diqq?t yetirilir. M?vcud v?ziyy?t d?y?rl?ndirilir v? s?n?dl??dirilir.

M?ht?r?m c?nab Prezident, h?yata ke?iril?n i?l?rin davam etdirilmi?si ???n art?q b?t?n planlar haz?rd?r v? yax?n g?nl?rd? Siz? t?qdim olunacaq. Diqq?tiniz? g?r? t??kk?r edir?m.

Pr. Prezident? lhami? liyev? B?rpa i?l?rin? q?d?r dig?n vacib bir m?s?l? d? öz h?llini tapmal?d?r. Bu d?ymi? ziyiyan?n hesablanmas?d?r. Art?q müvafiq göst?ri? verilib v? iqtisadiyyat Nazirliyi bu m?s?l? il? ba?l? beyn?lxalq t?r?fda?larla da t?maslar qurub. ?lb?tt? ki, bütün ilkin i?l?ri biz özümüz görm?liyik. Bütün ??h?r?l?rin, bütün k?nd?l?rin video v? foto ç?kili?l?ri apar?lmal?d?r, t?sdiq edilm?lidir, protokolla?d?r?lmal?d?r.

Bununla paralel olaraq, da??d?lm?? v? azad edilm? bütün torpaqlar?n peyk vasit?sil? ç?kili?i apar?lmal?d?r. Dr. Dronlardan da istifad? etm?kl? h?r bir ??h?rin, h?r bir k?ndin s?n?dl??dirilm?sığ?g?e bel? dem?k mümkündürs?, pasportla?d?r?lmas? apar?lmal?d?r. Bunu biz özümüz aparmal?y?q. Xarici müt?x?ssisl?r, beyn?lxalq ?irk?tl?r g?l?nd? art?q bu materiallar onlara t?qdim edil?c?k. ?lb?tt? ki, onlar özl?ri d? s?rb?st ??kild? bütün t?dqiqatlar? aparmal?d?rlar. B? Burada ilk növb?d? tarixi abid?l?rin m?hv?edilm?sini da??d?lmas? öz ?ksini tapmal?d?r. Ehtimali binalar?n, dövl?t binalar?n, mü?ssis?l?rin, - o vaxt bütün mü?ssis?l?r dövl?t mülkiyy?tind? idi, - f?rdi evl?rin v? çoxm?nzilli binalar?n da??d?lmas? Bütün s?n?dl??m? i?l?ri apar?ld?qdan sonra bu ?mlaklar?n o vaxtq? qiym?ti rubl ekvivalentind? ç?xar?lmal?d?r v? bunun indiki qiym?tl?ndirilm?sini apar?lmal?d?r. Y?ni, bu i?l?ri biz özümüz görm?liyik v? bu, xaricd?n g?l?g?l?n ?irk?tl?rin i?ini d? bir q?d?r yüngüll??dir?c?k. Onlar bunun ?sas?nda müst?qil ??kild? öz hesablar?n? hahaz?rlayacaqlar. Bu, biz?n mütl?q laz?md?r. Ç?nk? t?zminat davas?n?n ba?lanmas? üçün bizd? mütl?q tan?nm?? beyn?lxalq ?irk?tl?rin r?yi olmal?d?r.

DD?ymi? ziyan g?ldikd? eyni zamanda, biz itirilm? g?liri d? hesablama?y?q. Ç?nk? bu 30 il ?rzind? biz bu m?ü?ssis?l?rd?n hans? g?liri götür? bil?rdik. Orada bir çox m?ü?ssis?l?r v? bu m?ü?ssis?l?rin böyük potensial? var idi. Onlar da??d?l?b v? biz götür? bil?ç?yimiz o g?liri götürm?mi?ik. O da hesablanmal?d?r. H?mçinin ekologiyam?za vuruluran ziyan hesablanmal?d?r. M?n b?z i?r?q?ml?ri s?sl?ndir?c?y?m. Q?r?lan me??l?r. Bu me??l?r el?-bel? q?r?lmay?b. Bu me??l?r q?r?l?b v? sat?l?b. Q?r?lm?? o me??l?rin, a?aclar?n bazar qiym?ti hesablanmal?d?r. Ç?nk? bu bunlar sat?l?b v? qanunsuz g?lir m?nb?yi olubdur. Bununla paralel olaraq, bizim torpaqlar?m?z qanunsuz yollarla istismar edilib?ndi. Erm?nistanda ged?n m?lumat? gör?, o torpaqlar?n böyük hiss?sini kriminal rejimin lba?ç?lar? z?bt etmi?di. Orada Erm?nistana keçmi? prezident?ri Koçaryan v? Sarkisyan?n böyük torpaq sah?l?ri var idi. Eyni zamanda, qanunsuz rejim? r?hb?rlik ed?nl?rin böyük torpaq sah?l?ri var idi. Onlar h?r il böyük g?lir?ld? e?edirdi. Ç?nk? o torpaqlar çox münbitdir v? çox m?hsuldard?. Eyni zamanda, örü?-sah?l?ri, otlaq sah?l?ri. Bütün bunlar?n qanunsuz istismar? g?r?k qiym?tl?ndirilsin v? biz onu pul ekvivalentin? çevirm?liyik.

?lb?tt?, oradak? t?bil? s?rv?tl?rin qanunsuz istismar? art?q dan?lmaz faktd?. Bizd? ?irk?tl?rin adlar? var. Bildirm?liy?m ki, ?g?r bizim q?z?l v? dig?r yataqlar?m?z qanunsuz istismar ed?n bu ?irk?tl?r t?zminat ödm?s?l?r, bu m?s?l? m?hk?m?y? ged?c?k. ?g?r bu t?zminat ödm?s?l?r, bütün i?l?r ged?c?k beyn?lxalq m?hk?m?l?r? v? onlar orada biab?r olacaqlar. Bundan sonra onlar?n biznes f?aliyy?ti dem?k olar ki, dayand?r?lacaq. Ç?nk? ba?qa ölk?d? t?bil? s?rv?tl?ri qanunsuz istismar edib, ondan g?lir qazan?b varlanan ?irk?tl?r, insanlara müasir dünyada yer yoxdur. Ona gör? onlar?n qar??s?nda m?s?l? qoyulub, onlar?n qanunsuz istismar etdikl?ri q?z?l?n v? dig?r t?bil? s?rv?tl?rimizin d?y?ri hesablanmal?d?r, d?ymi? ziyan hesablanmal?d?r, ?ld? edilm? g?lir hesablanmal?d?r v? biz? qaytar?lmal?d?r. O t?qdird? biz beyn?lxalq m?hk?m?l?r? müraci?t etm?y? bil?rik.

Söz dü?mü?k?n, azad edilm? torpaqlarda iqtisadi sah?l?rin biri d? da?-m?d?n sah?si olacaqd?r. Bizim art?q bu sah?d? d? t?crüb?miz var v? biz bu i?l?r? d? m???ul olaca??q.

Ona gör? söz verilir iqtisadiyyat nazirin?. Bu m?s?l? il? v? dig?r m?s?l?l?r? ba?l? m?lumat verin.

-Təkkür edirəm, möhtərm cənab Prezident.

??aldan azad edilmə? torpaqların bərpası və inkişaf? konsepsiyası. Sizin tapşırığınızın əsas uyğun olaraq hazırlanmış. Onun hazırlanması və müzakirəsi prosesində iqtisadi surətdə bütün rəylərin nəzərə alınması və aidiyyəti üzrə təqdim edilib. ??aldan azad olunmuş? razılığın bərpası və inkişaf? istiqamətində dövlət tərəfindən həyata keçiriləcək? tədbirlərdən və hətə min rayonların iqtisadi potensialı, ölkəyə, xüsusilə də qeyri-neft sektoruna yeni yerli və xarici investisiyaların cəlb olunmasına zəmin yaradacaq.

??aldan azad olunmuş? razılığın bərpası və inkişaf? ilə bağlı kompleks yanaşmanın təmin etmə? üçün dörd mərhələdə fəaliyyət həyata keçirilmiş? nəzərdə tutulur. İlk mərhələdə idarəetmə və təhlükəsizlik, infrastruktur məsələlərinin həllini, növbəti mərhələdə isə sosial xidmətlərin fəaliyyətini, iqtisadiyyatın yenidən qurulması və inkişaf? məsələlərini özündə ehtiva edir.

Tapşırığınızın əsas uyğun olaraq, hər bir bölgəmizin təbii ehtiyatları, nəqliyyat sahələrini, nəqliyyat qovşaqları, ömürlü və yeni dəmir yollarının bərpası, nəqliyyat dəhlizlərinin, Sizin göstərişinizlə artıq tikintisinə başlanılmış? avtomobil və dəmir yollarına yaxın? nəzərə alınaraq, hər bir iqtisadi rayonun profili, ixtisaslaşması nəzərdə tutulub. Həmçinin bu ilin görülməsi zamanı dövlət vəsaitlərinin qənaətləndirilməsi və investisiyaların səsmə? liliyinin artırılması məqsədilə yol-nəqliyyat, kommunal infrastruktur, nəqliyyat və alternativ enerji istehsalı, irriqasiya və meliorasiya sistemlərinin qəzə? kilməsi və sair sahələrdə investisiya layihələrinin həyata keçirilməsində dövlət-özəl sektor tərəfdarlığından geniş istifadə edilməsi, iqtisadi aktivliyin təvə? olunması məqsədilə ??aldan azad olunmuş? razılıq? xüsusi gütə?li iqtisadi rejimin təbqi? klif olunur.

Möhtərm cənab Prezident, onu da qeyd etməliyəm ki, 2021-ci il üçün makroiqtisadi göstəricilərimiz planlaşdırılarkən məhz ??aldan azad olunmuş? razılıq? geniş bərpası-quruculuq ilinə qeyri-neft sektorumuzda və ümumiyyətlə, iqtisadiyyatımızda fəaliyyətə drayverlərinin bir rolunu oynayır. O, məhz bununla izah olunur ki, Beynəlxalq Valyuta Fondunun, Dünya Bankının Azərbaycan iqtisadiyyatının 2021-ci il üçün proqnozlarına nisbətən (bu, oktyabr ayında olub) bizim proqnozlarımız daha nikbindir. Demək olar ki, biz artım tempini iki dəfə daha yüksək proqnozlaşdırırıq. ?gər onlar artım tempini 1,7-2 faiz arasındakı proqnozlaşdırırlarsa, qəbul olunmuş parametrlər?sasən biz iqtisadi artım tempini 3,4 faiz planlaşdırırıq.

Prezident İlham Əliyev: Bax, birinci dəymiş? ziyanın hesablanması. Bu sahədə dediyim kimi, biz özümüzü indi hansı işləri həyata keçiririk və xarici tərəflərlə bu mədə?lə? n? vaxtdan artıq konkret proqrama çevriləcək?kdir?

Mikayıl Cəbbarov: Möhtərm cənab Prezident, Sizin göstərişinizə uyğun olaraq, bu işlərin planlaşdırılması və metodologiyaların qəzə? n? vahid səsə? ktə?kil edilib. Məhz gələcəkdə məhkəmə təzminatları, məhkəmə proseslərinin aparılması nəzərdə alaraq biz bu işi öncədən vahid metodologiyasda qururuq. Paralel olaraq həm yerli qiymətləndirici?irkətlərin, dövlət müəssisələrinin, burada, ilk növbədə, əmlak məsələlərində Xidmətinin kompetensiyaları? qəzə? sındə, özəl sektorun cəlb edilməsi və digər aidiyyəti dövlət orqanları ilə birlikdə hər bir istiqamət üzrə bu fəaliyyətin həyata keçirilməsində bəlləmə? q. Bu prosesin ilkin mərhələsində indiyə qədər keçirilmiş? ayr-ayr? qiymətləndirmələrin və tədqiqatların ümumiləndirilməsi, təhlili və paralel olaraq razılıq? təhlükəsiz xəttin təmin edilməsi ilə birlikdə artıq həmin qiymətləndirilmələrin yerində aparılması həyata keçirilir.

Burada xüsusilə Siz qeyd etdiyiniz kimi, bizim də mədə?n yataqlarının istismarında, daha doğrusu, dəyərin qiymətləndirilməsində xeyli irəliləmiş?ik. Bu fəaliyyət artıq bir neçə ildir ki, Sizin göstərişinizə uyğun olaraq həyata keçiririk və hazırda sadəcə, dəqiqləşmə? işləri aparılır. Çünki bizim həmin yataqlara artıq fiziki xəttimizdə var. Analoji olaraq da?d?lmə? mülkyyət, torpaq istismar, istə?n dövlət mülkyyəti, istərsə? özəl mülkyyət üzrə təbii sərvətlərdə dəymiş? zərər kimi istiqamətdə fəaliyyət həyata keçirilir.

Son olaraq onu da məruzə etmə? istərdim ki, qeyd etdiyiniz həmin vahid metodologiyaların təbqi?ində biz dəsdəst?k verən xarici məsləhətçilərin yanvar ayında səfərinə nəzərdə tutulub. Mütəmadi olaraq diqqətinizə müvafiq məruzələrdə cə?yik.

P Prezident! İlham! İliyev: Biz qiymətləndirmə aparmadan və eyni zamanda dediyim kimi, xarici tərfədlər, ərəkətlər qiymətləndirmə aparmadan bərpaya iyləri bəlaya bilmərik. Yəni, mən bərpaya iyləri deyəndə evlərin, ərhlərin bərpasından söhbət açaram. Çünki indi infrastruktur layihələrinin icrasına start verilib və onlar bir neçəsi artıq icradadır. Ancaq evlərin bərpasına, daha doğrusu, daşım?? o evlərin, onlar n yerində ərhlərin yaradılmasına biz ancaq beynəlxalq qiymətləndirmə aparlandı sonra bəlaya bilərik. Çünki kstəqdirdə, məhkəmələrdə qar?? tərifi bizi əsassız olaraq ittiham edə bilər ki, biz burada hanssa faktlar saxtalaşdırırq. Ona görə, ilk növbədə, biz özümüz bütün sənədləməni aparmayq, beynəlxalq ərəkətlər gəlib bu sənədləməni aparsınlar. Ondan sonra artıq ərhlərin bərpası prosesin start verə bilər.

Eyni zamanda, ərhlər bərpaya olunarkən hesab edirmə, hər bir ərhlərdə daşım?? yerlər qalmadı ki, bunu heç kim heç vaxt unutmasn. ərhlərsalması iyləri aparları mən müyyənləşdirib, sonra mən məruzə edir, misal üçün, Aşdam ərhlərinin, Eüzuli ərhlərinin digər ərhlərin hanssa hissəsi, hanssa kvartal daşım?? vəziyyətdə qalsn, Ermənistan iyləlnən açq sənə altında muzeyi kimi Hesab edirmə ki, azad olunmuş bütün ərhlərdə iyləlnən muzeyləri d? d? yaradılmalıdır. Memorial kompleksləri, bizim Zəfərimizi kstədirən abidələri bərabər iyləlnən muzeyləri d? yaradılmalıdır. İndidən bu muzeylərin konsepsiyası iyləlnən. Bu muzeylərdə Ermənistan n iyləlnən siyasətinin ümumi mənzərəsi kstə olunmalıdır. Eyni zamanda, hər bir ərhlərin, hər bir rayonun öz t?qdimat? orada göstərilmişdir ki, hər m?Azərbaycan vətəndaşları bunu heç vaxt unutmasınlar, hər m?d? xaricdən gələn qonaqlar görsünlər biz hansa vətənlər qar?? müharibə aparm??q, öz torpaq m?z? v? Cənubi Qafqaz hansa b?ladan xilas etmişik.

D Digər məsələ suresurslar il? bəli?d?r. Mən istərdim ki, əhlin Mustafayev məlumat versin. Bilirsiniz ki, bir müddət vətəni su resurslarından sənərlili ərkd? istifadə etmək üçün xüsusi komissiya yaradılmışdır. Komissiya fəaliyyəti artıq bəzi nöqsanlar da üz? çəxəb, qanunsuz birləşdirmələri, suyun uçotunun olmaması, hətta bizim n böyük su anbar m?z? olan Mingəçevir anbarına daxil olan və oradan çəxən sular n uçotunun olmaması. Yəni, tamamilə belə xoxo?agılmış mənəz?r mövcud idi. Nöqsanların bir hissəsi qəsa müddət? rəzində aradan qaldırıldı. Eyni zamanda, qanunsuz birləşdirmələri, bəlkə d? yüzlərlə qanunsuz birləşdirmə mövcud idi. Ona görə bəzi sahələrdə su həddində artıq çoxox verildi, amma bəzi sahələrdə su verilmirdi. Ona görə d? fermerlər, kəndlilər haqla olaraq öz narazılıqlar n bildirdilər ki, onlara su çatmır. Yerlərdə inzibati resurslardan istifadə olunurdu, yerli icra orqanları özlərin yaxın olan fermerlərə suyun verilməsini təmin edirdilər, ancaq bəzə fermerlər problemiylə üzlişirdilər. Xüsusilə nəzər? əlsək ki, keçən il v? 2019-cu ildə quraqlıq olub və istisna edilmir ki, quraqlıq bu il d? davam etsin. İbət? ki, bizim azad edilmə torpaqlar m?zda çox böyük su mənəb?lərimiz var və mən fər dümən bizi bu mənəb?lərdə m?hrum etmişdi. Bu rəzilərdə ərnl böyük çay m?z? olan Tərtər çay n mənəb?yi Kəlbəcər rayonuudur. Ancaq Tərtər çay n sularından biz m?hrum idik. Çünki Sərsəng, Suqovuşan su anbarları ermənilerin lində idi, suyu kstərdilər və biz məcbur olub bu bölgələrdə yüzlərlə subartezian quyusu qazm??q. Bunun da böyük maliyyə yükü var - hər m? onlar n qazılmasına, hər m?d? ki, istismarında, çünki enerji sərflə olunur. Biz Suqovuşan qəsəbəsini azad edəndən sonra artıq suyun ax n təmin edilib, ancaq indi kanallar problemi üz? çəxəb. Çünki bu kanallar uzun illər rəzində istifadəsiz qalıb.

Bizim digər çaylar m?z? oradan mənəb? alırlar və o rəzidən keçir. Həkkəri çay, Bazarçay, Oxçuçay, Xaçnçay. Onlar n bir çoxu Araz çayına axırlar və çaylar boyu orada su anbarları n tikilməsi nəzər? alınmalıdır. Bu ilin Dövlət İnvestisiya Proqramına və azad edilmə torpaqlarda görülcək iyləri bəli? proqrama bu, mütləq salınmalıdır. Hesab edirəm ki, bunlar n layihələndirilməsi və tikintisinin start verməliyik. Bir daha demək istəyirəm, orada onsuz da, torpaqlar çox münbitdir. Amma su verildən sonra məhsuldarlıq daha da artacaq və biz rzaq təhlükəsizliyimizi böyük dərəcədə özümüz həlledəcəyik. Söz verilir əhlin Mustafayev. Bu məsələ il? bəli? hansa iylər görüldü və hansa iylər görülcək?

Baş nazirin müavini əhlin Mustafayev çəxə edərək dedi:

-T??kkür edirəm, cənab Prezident.

Möhtərəm cənab Prezident, su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsi, su təsərrüfatının idarə olunması üçün təkmilləşdirilməsi və bu sahədə fəaliyyətin qeyd olunduğu qanunvericilikləndirilməsi məqsədlə müvafiq Sərəncamın zərurəti ilə komissiya yaradılmışdır. Komissiya ölkənin razisində su anbarlarında yaranmış vəziyyəti, suvarma mövsümünün başlanması ilə əlaqədar olaraq operativ tədbirlərin görülməsi məqsədlə fəaliyyəti intensiv formada təşkil etmiş və bütün aidiyyəti qurumların koordinasiyası təmin olunmuşdur.

Məlum olduğu kimi, əsas su anbarlarında su ehtiyatları nəhəcmi ilə azalmış və komissiya fəaliyyətə başladığı gündən suyun həcmi həttə 2019-cu ildən də aşağı düşmüşdür. Belə ki, 2020-ci il aprel 30-da ölkənin əsas su anbarlarında suyun həcmi 2019-cu ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,4 milyard kubmetr, sadəcə Mingçevir su anbarında 1 milyard kubmetr az olmuşdur. Ərizəndə ümumilikdə su anbarları, o cümlədən Mingçevir su anbarına daxil olan suyun həcmi aşağı olması nə baxmayaraq su ehtiyatları nə planlı və optimal istifadəsi istiqamətində görülən tədbirlər sayından ilin sonuna əsas su anbarlarında suyun həcmi 2019-cu ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,320 milyon kubmetr, o cümlədən Mingçevirdə 240 milyon kubmetr çoxalmışdır. Suya qənaəti imkan verən əsas amillərdən biri sudan energetika məqsədləri üçün istifadənin suvarma və kommunal məqsədləri üçün istifadəyə uyğunlaşdırılmasıdır. Xüsusi fəaliyyətə malik Mingçevir və Ceyranbatan su anbarları üzrə suvarma, içməli su təchizatı və energetika məqsədləri üçün sudan istifadə rejimi təşdiq olunmuş, həttə Mingçevir su anbarından sudan istifadə üzrə hər 10 gündən bir yenilənməni rejimi təbiiq edilmişdir. Belə ki, su ehtiyatları nə azalmış və bəzən Mingçevir su anbarı, sadəcə, çoxillik nizamlaşma qabiliyyəti deyil, həttə hazırda illik tənzimlənmə qabiliyyəti itirmişdir.

Hazırda ölkənin su ehtiyatları sahəsində gərən vəziyyət təssüf ki, davam edir. Əsas su anbarlarında 20,5 milyard kubmetr tutuma qarşı kəskin aşağı düşmüş və cəmi 10,5 milyard kubmetr su mövcuddur, onun da 8,6 milyard kubmetri ölkənin cəmi. Bu baxımdan, əqsamüddətli hədəflə əsas su anbarlarında suyun həcmi nəvvəlki üç illə müqayisədə daha yüksək düşmüş və çatdırmaq, beləliklə, növbəti suvarma mövsümünün nisbətən daha yaxşı vəziyyətdə daxil olmaq, sonra isə suyun həcmi minimum 2016-cı ilin düşmüşsünə uyğunlaşdırmaqdır.

Möhtərəm Prezident, Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı ilə su ehtiyatları nə formalaşması və istifadəsi üzrə ümumi dəyərli tədbirlərin aparılması nə imkan verən su təsərrüfatı balans təarixdə ilk dəfə təşdiq edilmiş və yeni yaradılan elektron su təsərrüfatı informasiya sisteminə inteqrasiya olunmuşdur.

Cənab Ali Bəy Komandan, Sizin rəhbərliyinizlə ölkəmizin razi bütövlüyünün təmin edilməsi bizə imkan verir ki, növbəti ilin su təsərrüfatı balans tə hazırlanarkən əldən azad olunmuş və razilərimiz üzrə də su ehtiyatları nə qiymətləndirək. Siz artıq qeyd etdiyiniz kimi, ölkəmiz razi bütövlüyünü bərpa edəndən sonra xalqımız hərtərəfli dividendlər əldə edərkən və bu baxımdan su resursları nə artırılmalıdır da bu sahədə biridir.

Qarabağ bölgəsi su ehtiyatları ilə zəngindir. Nəhayət uzun fasilədən sonra Qarabağın su ehtiyatları nə və bundan istifadə məsələlərinin yenidən qiymətləndirilməsi diqqət mərkəzində olacaqdır. Artıq qeyd etdiyiniz kimi, bir sərəçaylarımız, 12 əsas çayımız var. Bir neçəsini məən qeyd etməyə istəyirəm. Tərtərçayı, onun illik su axını nə həcmi 577 milyon kubmetrdir. Həkkəri çay - 341 milyon kubmetr, Qarqarçay - 54 milyon kubmetr, Quruçay - 54 milyon kubmetr, Xaçnçay - 40 milyon kubmetr, Köndələnçay - 22 milyon kubmetr və digər daha kiçik çaylar.

Eyni Eyni zamanda, çaylar yaşı və qar suları ilə qidalanır. Qeyd etməyə məki Araz çayı nə ölkəmizin razisində keçən hissəsinə də Azərbaycanın tam nəzarəti təmin edilmişdir və bu da bizə əlavə dividendlər gətirəcək. Bu razi rə də müxtəlif dövrlərdə su anbarları tikilmişdir. Bir sərə anbarları nə adları nə də çəkə istərdim. Xudafərin su anbarı 1,6 milyard kubmetr su həcmindədir. Qəzəqalas su anbarı tikilmişdir 62 milyon kubmetr. Sərsəng su anbarı 565 milyon kubmetr həcmindədir. Suqovu an su anbarı - 6 milyon kubmetr, Xaçnçay su anbarı - 23 milyon kubmetr, Köndələnçay kiçik su anbarları - 14,8 milyon kubmetrdir. Təqribi hesablamalara görə, Azərbaycan 2 milyard kubmetrdən artıq su ehtiyatından daha səmərəli istifadə etməyə imkan əldə etmişdir. Eyni zamanda, su tələbatı nə daldaha tətəbarlı imkanları, yeni imkanları yaranır və bu da su təhlükəsizliyimizin təmin olunması baxımından çox fəaliyyətlidir.

Su ehtiyatlarından istifadədə səmərəliliyin artırılması, artan tələbatı dayandırmaq su təchizatı nə təmin edilməsi, su təsərrüfatı nə idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi məqsədinə nail olunması üçün milli strategiya və onun həyata keçirilməsi üzrə fəaliyyət planı nə layihələri artıq hazırlanmışdır. Məhdud su ehtiyatları nə tələti, optimal və proporsional bölgüsü prinsipi əsasnda 600 minə yaxın yazlıq və payızlıq kəin sahəsi üzrə bütün maraqlı tərəflərin imzalandığı suvarma qrafikləri tərtib olunmuşdur. Ötən ilin kəskin su çatmış maziyyəti rəitində 1,4 milyon hektar sahədə

kənd təsərrüfat bitkiləri orta hesabla 3,2 dəfə suvarma suyu ilə təmin edilmişdir. Nəticədə pambıq, kəndir çuğundur, qarğıdalı, tütün, kartof, tərəvəzlər, üzüm və sair bitkilərin istehsalı vəvəlləki nisbətin müəyyən qədər artmışdır. Bununla belə, son illər davam edən quraqlıqlar və su anbarlarında kifayət qədər su toplanmaması öz mənfəətini göstərmiş, suya tələbatın tam və ya vaxtında ödənilməsinə, xüsusilə suya tələbkar bitkilərin üzərindəkin sahələrinin azalmasına səbəb olmuşdur. Suvarma sahəsində bitkilərin azaldılması məqsədlə prioritet hesab edilən suvarma kanalları yeni qurulması üçün texniki-iqtisadi əsaslandırılmış və layihəsinin hazırlanması istiqamətində illər davam etdirilir. İlk növbədə, Qızılarsın məhlidə Xanar və Tərtərçay Sol Sahil qeyd etdiyiniz Suqovudan su anbarından qidə qidalanır. Bu kanalların və Qusarda yerləşən Yuxarı Zeyxur kanalının yeni qurulması texniki-iqtisadi əsaslandırılmış və layihəsinin hazırlanması məqsədlə tenderlərə artıq bağlanmışdır. Möhtərm Prezident, bu il artıq bu kanalların yeni qurulması başlamaq zəruriyi yaranır.

Su ehtiyatları artmış və bu istiqamətdə də çayların suları yığılmış üzər relyefi uyğun su anbarların yaradılması çərçivəsində texniki-iqtisadi əsaslandırılmış və layihəsinin hazırlanması olan Yengicə su anbarı üzərində ekspert qiymətləndirməsinin təmin edilməsi məqsədlə müvafiq tədbirlər görülür. Eyni zamanda, Lıcaçay su anbarı üzərində texniki-iqtisadi əsaslandırılmış və layihəsinin hazırlanması işlərinin cari ilin ikinci yarısında yekunlaşdırılmış, beləliklə, su anbarının tikintisi məsələsinə baxmış nəzərdə tutulub. Cənab Prezident, beləliklə, iki anbar üzərində bu ilin ikinci yarısında müvafiq əsaslandırılmış təqdim olunandan sonra bu il ərzində tikinti məsələlərinə baxmış artıq realdır.

Ölkə üzərində su anbarları nə qədər lillənmiş vəsiyyəti araşdırılmışdır və Pirsatçay su anbarı nümunəsində anbarların lillənməsinin imkanları nə dair təkliflər hazırlanmışdır. Ölkədə üç lillənmiş su anbarı var: Pirsatçay, Bolqarçay və Kəllə rayonu ərazisindəki su anbarları. Bunlar araşdırılmaq üçün lazımi qüvvələrlə cəlb etmək və onların yeni istifadə imkanları peşəkar vəsiyyətdə araşdırılaraq təqdim olunacaq.

Neftçala şəhərinin içməli su təchizatı ilə bağlı şəhər qədər uzunluğu 40 kilometr olan magistral su kəmərinin tikintisi başa çatdırılmışdır və 2020-ci ilin noyabr ayından içməli suyun verilməsi təmin edilmişdir. İkinci Bakı su kəmərinin və Oğuz-Qubalı-Bakı su kəmərinin məhsuldarlığını artırılmışdır. Ölkədə texniki-iqtisadi əsaslandırılmış yekunlaşdırılmış, layihələrinə trafik mühit təsiri qiymətləndirilmiş, layihəsinin hazırlanaraq aidiiyyəti üzərində təqdim olunmuşdur. Ötən ilin avqust ayında keçirilən monitorinq zamanı regionlarda quraşdırılmış 460 modul tipli suutemizləyici qurudan 66 qurunun suyunun lillənməsi, mənbədə suyun olmaması, dəniz suyunun Kürçayna qarışması və ya aydın məntəqələrinə suya tələbatın mərkəzləşməsi və bəzən ödənilməsi kimi səbəblərdən fəaliyyətinin dayanması aşkar edilmişdir. Əhalinin içməli su ilə təmin olunması məqsədlə modul tipli suutemizləyici quruların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər planı hazırlanmışdır. Ölkənin əsas hidroqovşaqlarının texniki təhlükəsizliyinin qiymətləndirilməsi məqsədlə Nazirlik Kabinetinin sərncamı ilə komissiyaların təşkilində Fövqlad Hallar Nazirliyinin rəhbərliyi ilə iğci qrupu yaradılmışdır və qaldırılan məsələlərə iğci qrupu çərçivəsində baxmış nəzərdə tutulur.

Mir Mingçevir su anbarında Yuxarı Qarabaş kanalının baş suqubuledici quruluşunun yeni qurulması məqsədlə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə Fövqlad Hallar Nazirliyində müvafiq vəsait ayrılmışdır, suqubuledici quruda mühəndis tədbirlərinin həyata keçirilməsinə başlanmışdır. Antropogen təsirlərin nəticəsində formalaşan sututarların suyundan istifadə məqsədlə aparılmış monitorinq zamanı ümumi həcmi 122 milyon kubmetr olan 43 qədər sututar müəyyən edilmişdir. Götürülmüş su nümunələrində 40 qədər sututarın suvarma və texniki məqsədlər üçün yararlı olduğunu göstərmişdir. Məhləli rayonundakı belə göllərdə istifadə məqsədlə nasos stansiyası quraşdırılmışdır və su Baş Mədan kanalına verilməyi başlanmışdır. Kanala ötürülən su hesabına üç rayonda məhləli, Saatlı, Sabirabadda 5 min hektardan çox əkin sahəsinin suvarılması mümkün olmuşdur.

Suyun Suyun mənbədə götürülməsində nəson istehlakçılar bütünlükdə rəhbərliyə üzərində uqotun və dəqiq qiymətləndirmənin aparılması vacib məsələ kimi qarşıma zəda dayanır. Hazırda aidiiyyəti qurumlar tərəfindən fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq su və su təsərrüfatı obyektlərində nəzarətdənkən istifadənin aradan qaldırılması, inventarlardırmanların aparılması, uqotun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər görülür.

Möhtərm cənab Prezident, ilk növbədə, Kürçay boyunca və digər su hövzələrində monitorinqlər aparılmışdır, yığılırla belə nəzarətdənkən qarşıma zəda dayanır. Bunların böyük hissəsi aradan qaldırılmışdır, amma bəzi davam edir və hesab edirik ki, davamlı aparılmalıdır. Bitkilərin azaldılması üçün nəzarətdənkən, uqotdankən istehlakın qarşısını birmənalı alınmalıdır. Əsas su və su təsərrüfatları obyektlərində aidiiyyəti qurumlar tərəfindən 25 qədər müasir ölçmə cihazları quraşdırılmışdır, əlavə 31 cihaz quraşdırılacaq. Cənab Prezident, Mingçevir gölünün tökülən suya və çaxan suya artıq müasir cihazlarla nəzarət olunur, uqot müasir cihazlar vasitəsilə aparılır. Bu ayın sonundakı bizim bütün su anbarlarımda, çaylarımızda müasir cihazların quraşdırılması başa çatdırılacaq və biz

d?qiq uçota malik olaca??q. Eyni zamanda, bu cihazlar birba?a elektron su t?s?rrüfat sistemin? birl???r?k insan amili d? aradan qald?r?lacaq v? biz d?qiq bil?c?yik ki, harada n? q?d?r su ax?r v? hans? hallarda n? q?d?r suyumuz var.

Möht?r?m c?nab Prezident, su ehtiyatlar?ndan s?m?r?li istifad?nin t?min edilm?s? il? ba?l? görüln? i?l?r bar?d?? geni? hesabat haz?rd?r v? yax?n günl?rd? daha geni? formatda Siz? t?qdim olunacaqd?r.

Diqq?tiniz? gör? t???kkür edir?m.

XXX

Prezident İlham Əliyev: ?ndi bütün bu i?l?rin h?yata keçirilm?s? üçün bizim maliyy? imkanlar?m?z, ?lb?tt? ki, ss?f?rb?r? olmal?d?r. Bütün b?dc?s? kifay?t q?d?r imkanlar yarad?r. H?m sosialyönümlü b?dc?dir, h?m kifay?t q?d?r i?nvestisiyalar üçün imkan yarad?r, h?m d? dövl?t investisiya proqram? x?tti il?, eyni zamanda, xüsusi? azad edilm? tor?torpaqlarda görüln?c?k? i?l?r? daha da böyük d?st?k verm?k üçün v?sait n?z?rd? tutulub. Maliyy? naziri b?dc?nin parametrl?ri haqq?nda v? maliyy? t?minat? il? ?laq?dar m?lumat versin, ç?unki burada heç bir yubanma olmamal?d?r. Biz q?sa müdd?t ?rzind? böyük i?l?r görm?liyik v? bu bar?d? m?lumat verin.

Maliyy? naziri Samir ?rifov ç?x?? ed?r?k dedi:

- Çox sa? olun, möht?r?m c?nab Prezident.

Hörm?tli mü?avir? i?tirakç?lar?.

Yola sald???m?z 2020-ci il Azərbaycan dövl?ti v? xalq? üçün ?n yaddaqalan v? ?anlı dövr kimi tarix? yaz?l?r. Möht?r?m c?nab Prezident, son 17 il ?rzind? Sizin r?hb?rliyinizl? ölk?d? h?yata keçirilm? iqtisadi v? h?rbi potensial?n art?r?lmas?, beyn?lxalq ?m?kda?l???n geni?l?ndirilm?s? v? beyn?lxalq müst?vid? mövqel?rimizin möhk?ml?ndirilm?s? i?stiqam?tind? m?qs?dyönlü siyas?t, dövl?t v? ordu quruculu?u v? 44 gün davam ed?n V?t?n müharib?sind? i?alç? Erm?nistan üz?rind? parlaq q?l?b? qazan?lmas?n?, i?al?ndak? tarixi torpaqlar?m?z?n azad olunmas?n? t?min etmi?dir. Sizin maliyy? orqanlar? v? hökum?t qar??s?nda qoydu?unuz ?sas, ?n ümd? v?zif?l?rd?n biri i?aldan azad olunmu? ?razil?rin tezlikl? b?rpa edilm?s? üzr? i?l?rin h?yata keçirilm?s?, h?min regionda müvafiq infrastruktur?n yarad?yarad?lmas? v? bununla? ?laq?dar müvafiq maliyy? v?saitl?rinin t?min edilm?sidir. Bununla? ?laq?dar Sizin tap???n?za ?sas?n, 2021-ci ilin t?sdiq olunmu? dövl?t b?dc?sind? m?qs?dli olaraq b?rpa, yenid?qurma i?l?rinin apar?lmas?, eyni zamanda, h?min regionun Azərbaycan iqtisadiyyat?na reintegrasiyas?n?n t?min edilm?s? üçün 2,2 milyard manat v?sait n?z?rd? tutulub.

Eyni Eyni zamanda, Sizin qar??m?zda qoydu?unuz dig?r vacib s?m?l? Azərbaycan Ordusunun t?chizat?, Azərbaycan s?rh?dl?rinin b?rpa edilm?s? üzr? i?l?rin maliyy?l???dirilm?s?inin t?min olunmas?d?r. Bu v?zif?l?rin h?yata keçirilm?s? üçün d? dövl?t b?dc?sind? müvafiq v?saitl?r n?z?rd? tutulub. Qeyd etm?k ist?rdim ki, ümumilikd? 4,6 milyard manat maliyy? t?minat? yarad?l?b. Bununla? ?laq?dar n?z?r? al?nmam?? dig?r t?dbirl?rin h?yata keçirilm?s? üçün mü?yy?n ehtiyat v?saitl?r d? n?z?rd? tutulub. Onu da bildirm?k ist?rdim ki, bu v?saitl?rin ayr?lmas? il? yana??, dövl?t b?dc?s? il? ölk?mizin ?n?n?vi dövl?t v?zif?l?rinin, n?z?rd? tutulmu? bütün sosial proqramlar?n h?yata keçirilm?s?i v? bir s?ra t???bbüsl?rin icra olunmas? da n?z?rd? tutulub. O cüml?d?n Sizin tap???n?za ?sas?nda t?hsil kreditl?rinin verilm?s? üzr? xüsusi bir mexanizmin haz?rlanmas? üçün mü?yy?n maliyy? t?minat? n?z?rd? tutulur ki, müvafiq q?rar q?bul edildikd?n sonra bu mexanizm i?sal?na bil?r.

Dig?r t?r?fd?n ?ponu?da n?z?r? almaqlaz?md?r ki, 2020-ci il ölk? iqtisadiyyat? üçün sosial-iqtisadi c?h?td?n kifay?t q?d?r mür?kk?b bir il olmu?dur. Bu da bütün dünyada ba?vermi? prosesl?rd?n ?r?li g?l?n m?s?l?dir. Ç?unki ölk?miz xarici m?n?li ?oklara m?ruz qal?b. Bu, ?sas?n, global koronavirus pandemiyas? v? onun ölk? iqtisadiyyat?

üçün yaratd??? m?nfi f?sadlard?r. H?min m?nfi t?sirl?rin azald?lmas? üçün öt?n il xüsusi olaraq v?saitl?r ayr?lm??d?r. 2021-2021-ci ild? d? ayr?lm?? h?min v?saitl?r, eyni zamanda, dövl?t büdc?sind?n, ?lav?a olaraq mü?yy?n dövl?t fondlar?ndan, dig?r büdc?d?nk?nar imkanlardan, öz?l sektordan v? maliyy?-bank sektorundan v?saitl?rin s?f?rb?r edilm?si proqram? h?yata keçirilmidir. H?min proqram?n 2021-ci ild? d? icra olunmas? üçün v?saitl?r n?z?rd? tutulub. O cüml?d?n sahibkarlara güz??tli ?saslarla kreditl?rin ayr?lmas? üçün mü?yy?n dövl?t z?man?tl?rinin verilm?si, eyni zamanda, h?min z?man?tl? kreditl?rin faiz d?r?c?l?rinin subsidiyala?d?r?lmas? üçün v?saitl?r n?z?rd? tutulmuşdur. Bu Bununla yana??, ?n?n v? olaraq ipoteka proqramlar?n?n h?yata keçirilm?si üçün d? dövl?t büdc?sind? v?saitl?r n?z?rd? tutulub. Bu v?saitl?r, eyni zamanda, Az?rbaycanda sosial m?nzill?rin tikintisi m?s?l?l?rini d? ?hat? ed?c?k. Bu m?qs?dl?r üçün növb?ti ilin büdc?sind?n 152 milyon manat v?sait n?z?rd? tutulub.

H?rbi qulluqçular?n m?nzil-m?i??t ??raitinin yax??la?d?r?lmas? m?qs?dil? Sizin müvafiq F?rman?n?z?n icras?? olaraq son ill?r ?rzind? v?saitl?r ayr?l?r v? bu il d? bu m?qs?dl?r? 35 milyon manat v?sait ayr?l?b. Dig?r t?r?fd?n, b?zi dövl?t ?irk?tl?rinin ?haliy? göst?rdiyi xidm?tl?rin subsidiyala?d?r?lm?? qiym?tl?rl? h?yata keçirilm?sini n?z?r? almaqla dövl?t t?r?find?n h?min ?irk?tl?r? mü?yy?n subsidiyalar?n verilm?si n?z?rd? tutulur.

Onu da dem?k ist?rdim ki, yerli g?lirl?rl? x?rcl?r aras?nda da müsbt d?yi?iklikl?r mü?ahid? olunmaqdad?r. Art?rtq ölk?mizin 42 ??h?ri v? rayonu öz g?lirl?ri hesab?na öz x?rcl?rini t?min etm?k iqtidar?ndad?r. Yerd? qalan rayonlar?n x?rcl?ri il? g?lirl?ri aras?nda k?sirin maliyy?l??dirilm?si üçün dövl?t büdc?sind?n dotasiyalar?n verilm?si davam etdiril?c?k.

Xi Xüsusi olaraq qeyd etm?k ist?rdim ki, k?nd t?s?rrüfat? sah?sind? proqramlara v?saitin ayr?lmas? davam etdirilir. Bu m?qs?dl? növb?ti ilin büdc?sind? d? 460 milyon manatdan çox v?saitin ayr?lmas? h?yata keçiril?c?k. Bu v?sv?sait hesab?na h?m fermerl?r? mü?yy?n subsidiyalar?n verilm?si o cüml?d?n ?rzaql? kin? sah?si üzr? v? son zamanlar dig?r yeni subsidiyala?d?rma mexanizml?rinin maliyy?l??dirilm?si üçün v?sait ayr?lmas? n?z?rd? tutulub.

Möht?r m?c?nab Prezident, 2021-ci il ölk? iqtisadiyyat? üçün olduqca m?suliyy?tli bir il olacaq. Hesab edirik ki, öt?n il pandemiya qar?? mübariz? t?dbirl?ri h?m s?hiyy? sah?sind? h?m d? sosial-iqtisadi sah?d? u?urla h?yata keçirilm? v? prinsip etibaril? onun k?skin f?sadlar? aradan qald?r?lm??d?r. Art?q dünyada, o cüml?d?n ölk?mizd? d? optimizm artmaqdad?r. Sizin tap??rqlar?n?z?n icras? olaraq peyv?ndin?ld? edilm?si, sözsüz ki, ölk?mizin sosial-iqtisadi inki?af?na müsbt t?sirini göst?r?c?kdir. Bununla ba?l? dövl?t büdc?sind? n?z?rd? tutulmu? müvafiq v?saitl?r d? inki?af? t?min etm?k üçün öz rolunu oynayacaq.

XXX

Prezident ?lham ?liyev: X?rcl?r? n?zar?t gücl?ndirilm?lidir. Xüsusi? dövl?t x?tti il? al?nan mallara da çox ciddi n?zar?t olmal?d?r. Çünki b?zi hallarda orada ?i?irtm?l? d? olur. B?zi hallarda dövl?t t??kilatlar? nec? dey?l?r, öz rahatlıqlar? üçün laz?m olmayan bir çox mal-material, ??ya al?rlar. Bel? hallar var. Xaricd?n avtomobill?r, texnika, mebel al?rlar. Buna son qoyulmal?d?r. Biz bütün bu yersiz x?rcl?r? son qoymal?y?q. Ona gör?, x?rcl?r? n?zar?t daha güclü olmal?d?r. v? bax?n b?lk? d? hans?sa ?lav? bir n?zar?t mexanizmi d? t?tbic? edil? bil?r? ?kincisi, büdc?mizd? neftin qiym?ti 40 dollar götürülüb. Bu çox konservativ, y?ni, mühafiz?kar, yana?mad?r. Ancaq indi dünya bazar?nda neftin qiym?ti 50 dollardan çoxdur. ?lb?tt?, proqnoz verm?k ç?tindir, amma n?z?r? alsaq ki, pandemiya, bu il sona çatacaq, - art?q bir çox ölk?l?rd? peyv?ndin?m?i?l?ri d? gedir, - v? bel?likl? iqtisadi f?all?q artacaq, gedi?-g?li? artacaq, hava n?qliyyat? v? dig?r sah?l?r aç?lacaq, yanaca?a daha da böyük t?l?bat olacaq. Y?ni, kifay?t q?d?r böyük ehtimal v?ar ki, neftin qiym?ti h?n? halda 50 dollardan a?a?? olmayacaq. Bunu n?z?r? alsaq, bizd? profisit yaran? bil?r v? siz indid?n fikirl??in, bu profisit hans? istiqam?tl?r? yön?ldil? bil?r. Ola bil?r ki, biz Neft Fondundan transfertl?ri azaldaq, ?g?g?r v?sait? ehtiyac olmayacaqs? ?g?r ?razil?rin b?r pas? üçün n?z?rd? tutulan 2,2 milyard manat v?sait kifay?t etm?zs?, onda ola bil?r bu v?said?n y?ni, ?g?r profisit yaranacaqs?, o istiqam?tl?rd? d? istifad? etm?k olar. H?r halda, bu bunu h?yat göst?r?c?k. Birinci rübün yekunlar?na baxd?qda gör?c?yik ki, iqtisadiyyat hans? istiqam?td? gedir v? ümumiyy?tl?, dünyada hans? prosesl?r gedir.

KKeç?n il sosial sah? il? ba?l? çox böyük il?l?r görüldü. M?n bu bar?d? art?q qeyd etdim? ?ndi ?g?r hans?sa ?lav? olarsa, ?m?k v? ?halinin sosial müdafi?si naziri qeyd etsin. Eyni zamanda, bu il biz ??hid ail?l?ri üçün daha böyük h?cmd? evl?rin verilm?sini t?min etm?liyik. Bütövlükd? 9 mind?n çox ??hid ail?si dövl?t t?r?find?n evl?rl? v? m?nzill?rl? t?nt?min edilib. Keç?n il 1500 ??hid ail?si üçün evl?r n?z?rd? tutulurdu. ?m?k v? ?halinin sosial müdafi?si naziri bu

yaxşnlarda mən m?ruz? edib ki, yanvarın 15-də bu 1500 ailə evlərlə təmin olunacaq. Bu proqram bu ildə davam etdirilməlidir. Vətən müharibəsində ??hid olmu? qəhrəman hərbiçilərimizin dövlətlər, yaxşılar?na evlər verilməlidir. Onu da bildirməliyim ki, bundan sonra məcburi köçkünlər üçün evlər ancaq azad edilmiş torpaqlarda tikilməlidir. Bəzi layihələr davam edir, bəzi layihələr başa çatmaq üzrədir. Əndi Füzuli rayonunda, Horadizdə və başqa bir kənddə evlər tikilibdir, onlar ??bittir ki, köçkünlər verilməlidir. Ancaq bundan sonra daha Bakıda, Gəncədə, Sumqayıt, Mingəçevir və hətə hansı bir başqa yerdə köçkünlər üçün evlər tikilməlidir. Köçkünlər, yəni, keçmiş köçkünlər üçün evlər ancaq azad edilmiş torpaqlarda tikilməlidir və biz bunu da xüsusi proqram şəklində həyata keçirməliyik. Bunu hər kəs bilməlidir və istərdim ki, bunu hər kəs bilsin. Bu, çox dəli yatamadır.

Bu yaxşnlarda müəvəz? keçirən mən m?lumat verildi ki, bütövlükdə keçmiş məcburi köçkünlərin 52 faizi ??hətərdə məskunlaşmışdır. Bu insanlar böyük kənd yerlərindəndir, salınmış, ancaq nədənsə məskunlaşma ??hətərdə aparılır. ??bittir ki, bu insanlar yenidən rayon yerlərində qaytarmaq üçün xüsusi proqram olmalıdır. Mən bu yaxşnlarda Prezident Administrasiyasına göstəriş verdim ki, köçkünlər arasında sorğular keçirilib, keçirilməlidir, onlar nəniyyətə öyrənilməlidir. Həm evlərlə təmin olunmuş köçkünlər, həm də bu gün qədr yataxanalarda, yaxud da uzaq bağçalarında ayaqda vətəniyyətə yatayan köçkünlər arasında sorğular keçirilməlidir ki, biz real vətəniyyətə bilək. Özümüz-özümüzü aldatmamalıyıq, real vətəniyyətə bilməliyik. Xahiş edirəm köçkünlərdən, onlara sual verilməli sənimi cavab versinlər - öz dərəcə-baba torpaqlarına getmək fikirləri var, yoxsa yox. Biz bildirsən, biz də bilək və buna görə öz bərpası üçün hətə keçirməliyik. Mən tam təminəm ki, keçmiş köçkünlərin mütləq kəniyyətə böyük həvəslə öz dövlətə torpaqlarına qayıdacaqlar. Buna nail olmaq üçün dövlət ??lindən gəlmiş siyasetçiləri, ancaq, eyni zamanda, bizdə rəsmi məlumat olmalıdır. Ona görə bu sorğunun keçirilməsi hesab edirəm ki, bir çox suallara cavab verəcəkdir. Əndi sorğuda hansı suallar olacaq, onu siz fikirləşin. ??bittir ki, ailənin tərkibi, ondan sonra hərada işləyirlər, işdən razıdarmı, razı deyilmi, o ailənin maddi vətəniyyətə, maaşları, gəlirləri, onları sahibkarlıq fəaliyyəti vardır, yoxdur, onları arasında işsizlər nə qədərdir, bütün bu suallar verilməlidir. Sən sual onları öz torpaqlarına qayıtmaq istəkləri ilə bağlı olacaqdır. Bu, öz yerində. Ancaq bildirmək istəyirəm ki, məcburi köçkünlər üçün nənərdə tutulmuş evlər ??hid ailələrində verilməlidir. Bu qərar mən qəbul etdim. Artıq göstəriş verdim ki, dövlət qəçqən komünə balansında olan mənzillər məhkəmə ??halinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin balansına verilsin. Kifayət qədər böyük bir proqramdır. Ona görə həmmüharib yə qədər növbədə dayanan ??hid ailələrini yerləşdirilməlidir bu evlərdə. Eyni zamanda, ikinci Qarabağ müharibəsində ??hid olmu? qəhrəman hərbiçilərimizin yaxşıları bu evlərdə yerləşdirilməlidir. Bu, dəli qərardır. Hesab edirəm ki, köçkünlər, başqa layəni, keçmiş köçkünlər bunu düzgün anlayacaqlar. Mən hər yəni həmmi necə var elə də demirəm. Mən bilirəm ki, onlar bu evləri uzun illər idi gözləyirdilər, amma indi torpaqlar azad olunub. Ona görə, keçmiş köçkünləri Bakıda, Gəncədə, Sumqayıtda yerləşdirmək heç bir məntiqə sənəm. Onlar üçün nərdə tutulmuş evləri ??hid ailələrində vermək çox düzgün qərardır.

Əndi məruzə edin, hansı işlər nərdə tutulur? Mən artıq giriş sözümde dedim ki, ??hid ailələrini üçün müavinət 300 manatdan 500 manata artırıldı. Digər artımlar da var. Bu haqda və görülməli işlər haqda məruzə edin.

XXX

məhkəmə və ??halinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev çıxış edərək dedi:

- Möhtərəm cənab Prezident, 2020-ci ildə bütün sosial ödənişlər vaxtında və tam şəkildə həyata keçirilib. Sizin müvafiq Sərəncamınızla 2020-ci ilin vətənlində bütün pensiyalar ölkə üzrə 16,6 faiz indeksasiya olunaraq artırıldı. Ümumi ümumilikdə 2020-ci ildə pensiya ödənişləri 2019-cu illə müqayisədə 20 faiz artmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqəüdləri 25 faiz, sosial müavinətlər 15 faiz artmışdır. Ümumi ümumilikdə bu ödənişlər 2 milyondan çox vətəndaşın nəfərinə çatmışdır. Əndi. Aparılan islahatlar nəticəsində Azərbaycanda orta pensiya nə məbləği 13 faiz artaraq 300 manata, yəni görə pensiya nə orta məbləği 13 faiz artaraq 330 manata çatmışdır. Həm minimum, həm də orta pensiya nə alıcılara qabiliyyətə indeksin görə Azərbaycan MDB məkanında öz liderliyini qorumuşdur.

Ünvanlı sosial yardım mexanizminin də ??hatə dairəsi genişləndirilmişdir. 2020-ci ildə 77 min ailənin 322 min üzvünə ünvanlı yardım ödənilmişdir. Bu, 2019-cu illə müqayisədə 19 min nəfər çoxdur və 15 faizlik artım əlaqəli ödənilmə məbləği 240 manata çatmışdır. Sizin tapşırıqlarınızla uyğun olaraq bütün sosial ödənişlərin həyata keçirilməsində avtomatlaşdırma, elektronlaşdırma tədbirləri görülmüş, vətəndaşların məmur təmas minimuma endirilmişdir.

Bunun nəticəsidir. 2020-ci ildə artıq hər müavinət və təqaüd, hər maddə pensiyalar üzrə 95 min təyinat məhz elektron portal üzərindən hər hansı bir təmas olmadan həyata keçirilmişdir. Eyni zamanda, əsasən pensiya iştirakinin, əsasən və saxta illilik iştirakinin və digər ödənişlərin araşdırılması nəticəsində il ərzində 125 milyon manat qənaətləndirilmişdir. Digər tərəfdən, yəqin artması nəticəsində il ərzində 160 milyon manatla qənaətləndirilmişdir. Ümumi məbləğin 250 milyon manat dövlət büdcəsinə ödənməsi, 35 milyon manat isə Pensiya Fondunun 2021-ci il üçün ehtiyatına yönəldilmişdir.

Cənab Prezident, qeyd edim ki, ümumilikdə son iki il ərzində həlqi ödənişlərin 1 milyard manat artmasına baxmayaraq, dövlət büdcəsinə transferlərin məbləği azalmıyaraq ümumilikdə 570 milyon manat vəsait dövlət büdcəsinə qaytarılmışdır. Siz qeyd etdiyiniz kimi, İkinci Qarabağ müharibəsində həlakətə uğradılan, müharibədə iştirak edənlər, yaralananlar, sağ qalanların ailələri üçün dərman, mexanizmlər hazırlanmışdır. Sizin Sərəncamınızla dekabrın 31-də həlakətə uğradılanların təqaüdü 500 manata, 1-ci qrup müharibə iştirakinin təqaüdü 400 manata, 2-ci qrup müharibə iştirakinin illik pensiyası 350 manata, 3-cü qrup iştirakinin təqaüdü isə 300 manata qaldırılmışdır. Milli qəhrəmanlar məzəni təqaüdləri 1800 manata çatdırılmışdır. Sizin Sərəncamınızla yeni bir təqaüd vəsaiti Müharibə Şəhərcikləri və Qəhrəmanların Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü təsis olunmuş, onun məbləği 2000 manat olaraq müəyyən edilmişdir. Təqaüdlərin artırılması, ümumilikdə 100 min dərman insanı həyata edir. Burada müxtəlif kiçik məbləğli müavinətlər və pensiyalar və vahid təqaüd məbləği ilə birləşdirilmiş və məbləği artırmaq üçün bu rəqəmlər təsdiqlənmişdir.

Bundan əlavə, İkinci Qarabağ müharibəsi döyüşlərində iştirak edənlər və ya həlakətə uğradılanların məzəni ailələri ilə bəzi son bir ayda görülməyi ilə 7 min əksi həyata etmişdir. 2300 əks sosial ödənişlər təyin olunmuşdur. 2000 həlakətə uğradılanların və müharibə iştirakçıları üçün ailəsi üçün ümumi ullaq proqramları nəzərdə tutulmuşdur. 2700 nəfər isə sosial-psixoloji və reabilitasiya xidmətləri göstərilmişdir. Əlavə olaraq mülki həlakətə uğradılanların sosial ödənişlərinin hamısı prioritet qaydada tam kildə təmin olunmuş, onları ailələri üçün sosial-psixoloji reabilitasiya xidmətləri təqdim edilmişdir. Bu məqsədlə xüsusi iştirakçı qrupu yaradılmış, iştirakçı qrupunda bütün aidiyyəti dövlət qurumları üçün üzvləri var və əlaqələri ildirilmişdir. İştirakçılar nəticəsində həlakətə uğradılanların, müharibədə yaralananların, müharibə iştirakçıları üçün sosial təminat, sosial ödənişlər, məzəni ullaq tədbirləri sürətlə aparılır.

Qeyd etdiyiniz kimi, 1500 həlakətə uğradılanların, müharibə iştirakinin mənzillərinə və evlərinə verilməsi üçün dair keçən il üçün plan məzəni var idi. 1450 mənzil və fərdi ev artıq bu əsliyə təqdim edilmiş və növbəti 10-15 gün ərzində - 15 yanvaradək 1500 evin hamısı təqdim olunacaqdır.

Avtomobilərin verilməsi proqramı da davam etdirilmişdir. İl ərzində 400 müharibə iştirakinə və iştirakçıların əsliyə avtomobil təqdim olunmuşdur.

Məruzə edim ki, məzəni ullaq proqramları da davamlı kildə icra olunub və məzəni ullaq mərkəzləri tərtib edilmişdir. 100 min nəfər vəsaitə məzəni təmin edilmiş, 12 min ailə isə özünüməzəni ullaq mərkəzlərində. Özünüməzəni ullaq proqramı 2020-ci il Sərəncamı ilə yanaşı, BMT İnkişaf Proqramı, yerli banklar məzəni, Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə icra edilmişdir.

2021-ci il üçün hədəfimiz, məbləğ ki, Sizin tapşırıqlarınızla uyğun olaraq bu proqrama nəzərdə tutulmuş ailələri səsənlər artırılmasıdır. 16 min ailənin həyata edilməsi planlaşdırılır. Haqq ödənilməsi ictimai iştirakçı proqramı icra olunur və yaradılmış 38 min daimi iştirakçı yerində 98 faiz iştirakçı təchiz edilmişdir. Pandemiyanın fəsadları üçün aradan qaldırılması üçün bəzi tədbirlər planına əsasən yaradılmış 50 min iştirakçı müvəqqəti iştirakçı yerləri 75 faiz komplektləşdirilmişdir.

Dövlət iştirakçıları yaradılan 26 min ictimai iştirakçı yerinin dər DOST Mərkəzinə ötürülməsi üçün dair tapşırıqların icra olunur. Bu ildə ictimai iştirakçı yerləri dər DOST Mərkəzi vasitəsilə təmin edilmişdir. Bütün bu proqramların fəaliyyətləri ictimai əlaqələndirilməsi üçün müvafiq elektron portal da yaradılmışdır. Hər özünüməzəni ullaq proqramı hər maddə ictimai iştirakçı üzrə aktiv əsliyə vəsaitə nəzərdə tutulan haqqında bütün məlumatlar ictimaiyyətə onlayn qaydada əlaqələndirilir və hər kəsin istənilən məlumat almaq imkanları var.

Cənab Prezident, Sizin tapşırıqlarınızla pandemiya dövründə həssas təbəqədə olan insanlar məzəni dəstəklə tədbirləri icra olundu. 600 min iştirakçı, qeyri-formal iştirakçı əsliyə birdəfəlik ödəmə proqramı 190 manat məbləği ilə icra edilmişdir. Bu məqsədlə üçün 450 milyon manat vəsait sərəf olundu. Sosial tərtiblər məzəni dəstəyi ilə 110 min əziyyətləndirilmiş iştirakçı 3 dərəcəyə qədər yardım verildi. 65 yaşdan yuxarı və tənha yaşayan əsliyə daimi sosial xidmətə götürüldü və müxtəlif sosial xidmət məzəni iştirakçıları həssas kateqoriyadan olan insanlar məzəni dəstəklə tədbirləri təqdim edilmişdir. Bu proqramlar cari ildə davamlı olaraq icra edilmişdir. Hər sosial xidmət məzəni iştirakçıları üçün, hər maddə

real reabilitasiya mərkəzlərimizin bəzi kəsinin genişləndirilməsi ilə daha çox əhaliyə xidmət göstəriləcək? Məqsədləşdirilmiş proqramlar məhz işə Sizin tapşırığınızın əsasını alaraq ilk növbədə, prioritet əsasda həyata keçirilməli, əldən azad olunmuş ərazilərimizdə, həmdə onlara yaxın regionlarda üstün təklif təmin ediləcəkdir.

XXX

Prezident İlham Əliyev: Mən giriş sözümdə məqsədlərin qeyd olunması ilə bağlı məlumat verdim və eyni zamanda, söylədim ki, dəymiş ziyan hesablanmalıdır. Şərtiyyətlə bütün Azərbaycan xalqı bilsin ki, indi azad edilməli ərazilərdə 1988-ci ildə məqsədli fond 228 min hektar təşkil edirdi, 2020-ci ildə isə cəmi 174 min hektar. Yəni, 54 min hektar məqsədli fondun məhv edilib, qırılıb və bu erməni çınayətinin növbəti nümunəsidir. Ona görə bu məsələ çox ciddi təftiş edilməlidir. Qeyd etdiyimi kimi, həmdə dəymiş ziyan hesablanmalıdır, eyni zamanda, bu məqsədli fondun bərpaşərti ilə əlaqədar aidiyyəti qurumların ilk növbədə, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, həmçinin Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, qətiyyətli Nazirliyi xüsusi proqram tərtib etməlidir ki, biz erməni tərəfindən daşındırmış məqsədləri bərpa edək.

Azad edilməli torpaqlarda eyni zamanda dövlət təbii qoruqları və yasaqlıqlar olub. Mən bu məlumatda Azərbaycan xalqına çatdırmaq istəyirəm. Laçın rayonunda Qaragöl Dövlət Təbii Qoruğu 1987-ci ildə yaradılıb, 240 hektar sahəsi var idi, tamamilə məhv edilib, talan olunub və bütün əaqlar qırılıb. Zəngilan rayonunda Bəsitçay Dövlət Təbii Qoruğu 1974-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. Bu, Avropada unikal məqsədli sayılır və burada nadir çınar əaqları var idi. Bu qoruq 107 hektar təhəttis edilib, indi isə cəmi 42 hektar qalıb. Bu erməni vəhşiliyinin növbəti təzahürüdür. Bu onu göstərir ki, onlar bəzə də ürdülər və bilirdilər ki, bu torpaqlarda müvəqqəti oturlar. Onlar bizim evlərimizi daşındırlar, tarixi abidələrimizi daşındırlar, məscidlərimizi daşındırlar, məqsədlərimizi daşındırlar. Nadir çınar məqsədsən cəmi 42 hektar qalıb. Oraya da mütləq bir qrup ezam olunmalıdır, yerində təftiş aparılmalıdır və bu qoruq bərpa edilməlidir.

Qubadlı Dövlət Təbii Yasaqlıq 1969-cu ildə yaradılıb, 1988-ci ildə sahəsi 8500 hektar olub, 2020-ci ildə 6923 hektar. Yəni, 1577 hektar daşındılıb, talan edilib.

Dağaltı Dövlət Təbii Yasaqlıq 1981-ci ildə Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmışdır. 1988-ci ildə 400 hektar sahəsi var idi, hazırda 350 hektardır. Burada da 50 hektar daşındılıb.

Laçın Dövlət Təbii Yasaqlıq 1961-ci ildə yaradılıb, 1988-ci ildə 7500 hektar sahəsi var idi. Hazırda 4457 hektar qalıb, 3043 hektar erməni tərəfindən məhv edilib.

Zəngilan rayonunda Arazboyu Dövlət Təbii Yasaqlıq 1993-cü ildə yaradılıb, sahəsi 1700 hektar idi. Hazırda cəmi 135 hektar qalıb. Yəni, 1565 hektar məhv edilib. Bu məlumat "Azərbaycan" tərəfindən "Azərbaycan" peşəkəndən götürülüb və məqsədli tədqiqat edilib. Ona görə bir daha deyirəm ki, oraya xüsusi qruplar ezam edilməlidir, yerində baxılmalıdır və bu da sənədləşdirilməlidir, bunun dəymiş ziyanı da hesablanmalıdır və Ermənistanın növbəti ekoloji terroru kimi qeydiyyata alınmalıdır.

Azad edilməli torpaqlarda böyük təkinəşəli vardır. Mən Kənd Təsərrüfatı Nazirliyini və Prezident Administrasiyasına göstəriş verdim ki, vaxt itirmədən keçən il və bu il müyyəndə cəmi 200 min hektar əraziyə məqsədli qrupları aparılmalıdır. Düzdür, bunun üçün biz, ilk növbədə, ərazilərimizdən qrupları seçməliyik və artıq müyyəndə cəmi 200 min hektar əraziyə qrupları göndərəcəyik. Həmdə bu məsələ ilə bağlı, həmdə ümumiyyətlə, keçən il görülməli və bu il görülməli işlər barədə məlumat verilsin, cəmi 200 min hektar azad edilməli torpaqlarda. Çünki bizim əsas hədəfimiz yazımövsumun qeydində aparılmalıdır. Kənd təsərrüfatı naziri, məlumat verin.

XXX

Kənd təsərrüfatı naziri Ənam Kərimov çıxış edərək dedi:

- Məhətərcanab Prezident, ölkədə 2020-ci ilin təhlükəsizliyinin təmini olunması məqsədilə müəyyən etdiyiniz vəzifələrə uyğun olaraq bu il də tədbirlər davam etdirilib. Sizin rəhbərliyinizlə müəffər Azərbaycan Ordusunun iştaldan azad etdiyi torpaqlar aqrar sektorun inkişafı üçün qarşımızda yeni vəzifələr qoyub, həmçinin yeni imkanlar yaradıb.

Kənd təsərrüfatı üzrə müsbət inkişaf dinamikası 2020-ci ildə də davam edib və bu sahə üzrə 2 faiz artım, bitkiçilikdə 1 faiz və heyvandarlıq üzrə 2,9 faiz artım olub. Pandemiya dövründə aqrar sektorun fəaliyyəti mövcud çətinliklərə uyğun qurulub və kənd təsərrüfatı məhsullarının fasiləsiz istehsalı təmin edilib. 2020-ci ildə 1 milyon hektardan artıq sahədə taxılın hətə keçirilib və iştaldan azad edilən razilr hesabna növbətillrdə bu sahənin təkin balansının təqribən 10 faiz artırmıasın zərərli tutulub. Ancaq ötən il havanın quraqlıq keçməsi taxılın təsirsiz ötməyib, 100 min hektardan çox sahədə çıxış alnmayıb. Buna baxmayaraq, taxıl üzrə məhsuldarlıq ölkə üzrə 31,2 sentner təkil edib. Qeyd etmək istərdim ki, suvarma problemi yaanmayan ksr regionlarda məhsuldarlıq xeyli yüksək olub və bir çox rayonlarda məhsuldarlıq 40 sentneri ötür. Bir sra özlə v pilot təsərrüfatlarda taxıl üzrə məhsuldarlıq hətta 60 sentner qdər çatıb. Digər bitkiçilik məhsulları istehsalında da artım dinamikası davam edib. İlkinqmılrə görə, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,5 faiz çox tərvez, 4,2 faiz çox meyvə və giləmeyvə, 15 faiz çox tütün, 2,1 faiz çox kartof istehsal edilib. Həmçinin pambıq sahəsində yüksək nəticədəldə olunub. 100 min hektar pambıq sahəsində bu il 335 min tondan çox məhsul istehsal edilib və pambıq üzrə orta məhsuldarlıq vətəliki illə müqayisədə 4 sentner artıb, orta məhsuldarlıq 33,5 sentner təkil edib. Həmçinin tütün üzrə məhsuldarlıq 2019-cu illə müqayisədə 19,3 sentnerdən 22,1 sentnerə, kəkriçü unduru üzrə məhsuldarlıq 328 sentnerdən 481 sentnerə, çitlik üzrə məhsuldarlıq 29,9 sentnerdən 32,8 sentnerə yüksəlib.

Yüksək əlavə dəyər yaradan sahələrdən biri kimi intensiv bağçılıqın inkişafında müsbət nəticələr verib. 2020-ci ildə intensiv və superintensiv bağlar ümumi bağların 14 faizini təkil edib. Cənab Prezident, bu il Sizin tapşırığına uyğun olaraq, intensiv üsulla fndəq, zeytun, nar və sitrus bağların salınmasına görə birdəfəlik əlavə maliyyə dəstəyi göstəriləcək.

Heyvandarlıq sahəsində də müsbət dinamika saxlanılıb və təstehsalında ilkin nəticələr görə 3,1 faiz artım, süd istehsalında isə 1,7 faiz artım əldə olunub.

2020-ci ilin yanvar ayından fermerlərə subsidiyalar ödənilməsi yeni qaydalara əsasən hətə keçirilib və alternativsiz olaraq elektron kənd təsərrüfatı sistemi üzərində aparılıb. Bu gündə elektron kənd təsərrüfatı sistemində 546 mindən çox fermer qeydiyyatdan keçib. Fermerlərin kənd təsərrüfatı texnikasına olan tələbatın ödəməməsi məqsədilə nazirliyin Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi tərəfindən 100-dən artıq özəl şirkətə vasitəsilə 3 min fermerə 7260 kənd təsərrüfatı texnikasının, həmçinin 8758 baş damazlıq heyvanın satılması tədarilə. Keçən il 3400-dən çox fermerə mikrokreditlər verilib.

Fermerlərin təbii fəlakətdən və digər risklərdən qorunması üçün aqrar sətə orta sistemi formala dərli. Ötən ilin ilin noyabrından heyvandarlıq və bitkiçilik sahəsində orta məhsulu fermerlərə təqdim edilib. Səməslərin komissiyası və koordinasiyası ilə fermerlərin suvarma suyunə olan tələbatının ödəməməsi məqsədilə tədbirlər davam etdirilib. "Meliorsiya və Səstərrüfat" ASC ilə birlikdə mövcud suyun dətli və vaxtında bölüldürülməsi üçün 57 rayon üzrə 674 mindən çox su qrafiki tərtib edilib və nazirlik tərəfindən dərcləndirilib. Hazırda payızlıq kənlərin su tələbatının formala dərli. Üzrə ilin davam etdirilir.

İştaldan azad edilmiş torpaqlarda kənd təsərrüfatının inkişafı etdirilməsi ilə bəli verdiyiniz tapşırıqlara uyğun olaraq, ilin artıq başlanılıb. Nazirlik "Azərkosmos" ASC ilə birlikdə azad olunmuş razilrdə faktiki kənlə torpaqların da çoxillik kənlərin peyk təsviri əsasında xəritələməsini aparıb. Hazırda hətmin torpaqlarda kənlərin aparılması, o cümlədən çoxillik kənlərin aqrotekniki qulluq tədbirlərinin göstərilməsi məqsədilə ilkin ilin başlanılıb.

Məhətərcanab Prezident, bu il Sizin aqrar sahədə hətə keçirdiyiniz islahatlardan bəhrələnərək nazirlik əsas di dıqqətini və fəaliyyətini yerlərdə fermerlərə məsləhət və informasiya xidmətinin gücləndirilməsinə, xidmətlərin daha ləçətləndirilməsinə, innovativ üsulların tətbiqinə və ləbətə, n əməd vəzifələrdən biri kimi iştaldan azad olunan razilrdə kənlərin bərpasına yönəldəcək. Sizi təmin edirik ki, bu sahədə qarşıya qoyduunuz vəzifələrə layiqincə yerinə yetirmək üçün bütün səylərimizi göstərəcəyik.

Çox sa? olun.

XXX

Prezident İlham Əliyev: Azad edilmə? torpaqlarda kənd təsərrüfatının inkişaf? sistemli xarakter almalıdır və hökumət Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Qətişədiyyat Nazirliyi bəri bəddan prioritətlə seçməlidir. İlk növbədə, zərfa t?hlük?sizliyinin təmin edilməsi üçün hansı məhsullar? kilməlidir. Azad edilmə? torpaqların həmişə bitkiçilik, həmişə heyvəndarlıq sahəsində çox böyük potensial var. Kəlb?c?r, Laçın rayonlarında çox böyük özü? sahələri, otlaq sahələri var. Azad edilmə? torpaqlarda sovet dövründə taxılçılıq, pamb?qçılıq, üzümçülük, tütünçülük, barama, baramaçılıq, bəççilik, heyvəndarlıq çox geniş vüsət almədd? Nəzər? almalıyıq ki, indi bizim yeni texnologiyalarımız var. Məsələn, keçən il biz pamb?qçılıqda rekord göstəriciyə nail olduq. Xüsusilə nəzər? alsaq ki, 44-5 il bundan əvvəl dövlət pamb?qçılıqla ciddi məsul olmağa bəllayanda hektardan məhsuldarlıq tərribən 14-15 sentner idi. Biz yavaş-yavaş məhsuldarlıq 33,5 sentnerə çatdırıldı. Deyə bilərəm ki, sovet dövründə xüsusilə pamb?qçılıq sürətlə inkişaf etdiyi 1970-ci və 1980-ci illərin əvvəlində 2, yaxud 3 il cəmi 30 sentnerdən çox məhsul götürülməddir. Amma bu da son hədd deyil. Çünki mənim pamb?qçılıqla məsul olan rayonların siyahısına baxdım. Orada bir neçə rayonda məhsuldarlıq çox azad?dır və? kin sahələri də çox kiçikdir. Ona görə siz yenidən baxın, misal üçün, indi Samux rayonunda, Cəlilabad rayonunda, bəzi bəqa rayonlarda kin sahələri heç 1000 hektar da deyil, bəlkə orada ümumiyyətlə pamb?qçılıq inkişaf etməməlidir, məhsuldarlıq da çox azad? s?viyyəddir. Biz o torpaqlar bəqa kənd təsərrüfatı sahəsinə çevirə bilrik.

Azad edilmə? torpaqlara gəliddi, biz burada bu işləri planlı şəkildə görməliyik. Birincisi, zərfa t?hlük?sizliyi üçün. İkinci, ixrac potensialımız nə artırmalı? üçün. Biz burada da ixrac potensialımız təxəllüsdür. Çünki bu yaxınlarda Rusiya tərəfindən pomidor ixracına qoyulan qadağa ləğvətdi, bizim üçün çox gözəl nilməz olmuşdur. Xatərləyərəm, bir neçə il bundan əvvəl Rusiya tərəfi bizə müraciət etmişdi ki, -o vaxt sanksiyalar tətbiq olunmuşdu, -Azərbaycan Rusiyaya kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracını artırsın. Məhz ondan sonra çox ciddi artım oldu. Gərək biz 4-5 il bundan əvvəl keçən il Rusiyaya pomidor ixracına baxsaq böyük fərqlə görürük. O qadağa qoyulmasaydı, - düzdür, o qadağanın bir hissəsi artıq götürülüb, - keçən il bizim ixracımız 200 min tona çatmışdı. Ancaq siz də, hökumət də bu rəqəmləri bilirsiniz, 4-5 il bundan əvvəl daha azad? idi. Yəni, demək istəyirəm ki, biz kənd təsərrüfatı ixracına yenidən baxmalıyıq. Həmişə yeni bazarlar axtarmalıyıq ki, belə xoşagəlməz hallarla üzlənməyək, həmişə kənd təsərrüfatı məhsullarının çeşidini artırmalıyıq. Nəvi bazarlar qalmaq?rti il biz yeni bazarlara cəxmalayıq. Hesab edirəm ki, azad olunmuş torpaqlarda kənd təsərrüfatı xüsusilə bəççilik sahəsində çox ciddi inkişaf edəcək. Çünki meyvə məhsulları istənilən bazarda qəbul olunur. Burada nəvi bazarlar məzəniqlimini nəzər? alsaq, ləğvətdi ki, bizim meyvəmizlə heç bir bəqa meyvə rəqabətə apara bilməz.

Tərəvəz gəliddi, indi istixanalar var. Düzdür, indi burada iqlim şəraiti də var, bizim tərəvəz təbli ki, daha keyfiyyətlidir və daha ucuzdur. Ancaq, eyni zamanda, nəvi bazarlarda bizim tərəvəzimizlə yerli məhsul rəqabətə apara bilər. Amma bəççilikdə, meyvə istehsalında bizimlə heç kim rəqabətə apara bilməz.

Üzümçülüyn böyük potensial var. Sovet dövründə böyük üzüm bəllar var idi. Mən "Azərkosmos"dan məlumat verilib ki, cəmi 1200 hektar üzüm bəddan qanunsuz yollarla məhsul götürülürdü. Amma böyük taxıl sahələri var. Tərribən 100 min hektar və ya 90 min hektar taxılçılıq üçün nəzərdə tutulurdu. Bu, bizim üçün böyük imkanlar yaradır. Siz də baxın, bizə taxılçılıq üçün bu qədər hektar lazımdır, yoxsa yox, bəlkə bəqa sahələri yönəldək. Amma onu da bildirməliyəm ki, bu, Ermənistan üçün böyük itkidir. Çünki Ermənistanda ümumiyyətlə taxıl altında tərribən 200 min hektar var idi, yəni, azad edilmə? torpaqlarla bir yerdə. Ermənistanda tərribən 100 min və o vaxt işad edilmə? torpaqlarda da tərribən 90 min. İndi onlar bundan məhrum olublar. Ləğvətdi ki, onları böyük problemləri, bizim isə böyük üstünlüyümüz yaranacaq. Ona görə bu amilləri nəzər? alın. Ləğvətdi ki, azad edilmə? torpaqlara qaydacaq insanlar üçün də biz indi tövsiyələr hazırlamalıyıq, məsləhətlər verməliyik. Ləğvətdi ki, orada subsidiyalama ümumi sistemə integrasiya olunacaqdır. Ancaq dövlət, - hətə ki, indi vətəndaşlar oraya qaytmayb, - öz tərəfindən bütün bu işləri görür və görməlidir. Biz, o cümlədən payızlıq və yaz kin mövsümlərinə hazırlamalıyıq. Bizim kifayət qədər imkanımız var ki, azad edilmə? torpaqlardan bu ilin mövsümündə bol məhsul götürək.

Azad edilmə? torpaqlarda, eyni zamanda, böyük enerji potensialı var. Bəri bəddan demək istəyirəm ki, mənim azad edilmə? razılığa enerji zonası kimi görmək istərdim. Kifayət qədər imkanlar var. Birincisi, Xudafərin və Qəz qalası hidroqovuşqlarında qurulacaq su elektrik stansiyaları böyük enerji potensialına malikdir. Bu stansiyaları?

baba?layandan sonra biz? dü??n enerji gücl?ri t?qrib?n 100 meqavatdan çox olacaqdır. Eyni zamanda, K?lb?c?r v? Laç?n rayonlarında su elektrik stansiyalar?nın yaradılması? m?s?l?si günd?likdir. Mənfur dü?m?n bu torpaqlardan çox xanda bütün su elektrik stansiyalar?m?z?da m?hv edib. Ermənil?r 13 su elektrik stansiyas?n?da??d?blar, m?hv edil ediblər. Görün, evl?ri yand?r?blar, me??l?ri q?r?blar, su elektrik stansiyalar?n?da??d?blar, özl?rini v?h?i kimi apar?blar. Eybi, yoxdur, biz o stansiyalar? yenid?n quraca??q. Ona gör??razil?rin b?rpaş? proqram?nda bu m?s?l? üçün v?sait ayrılmalıdır. Mütəxəssisl?r yerində baxmalıdırlar, t?klif?r verm?lidirlər. ?lb?tt? ki, bu stansiyalar?n n? vaxt il?? dü??c?yi ard?c?ll?? müyy?n edilm?lidir. Çünki h?l? ki, orada ?hali yoxdur. Bu stansiyalar?n i?? dü?m?si oraya ?ha?halinin qaytarılması? v?siqtsadi-s?naye f?aliyy?tinin b?rpaş? il?uzla?mal?dır. Amma bu i?l?r mütl?q indid?n görülm?lidir. Bütün bu bölg? dünya üçün ya??l enerji zonası kimi bir nümun? olacaqdır. Biz dünyaya göst?r?c?yik ki, n?inki bu ?razil?ri b?rpa etdik, - m?n buna ?übh? etmirəm, - h?m d? dünyanı n?n göz?l m?kanlar?ndan birin? çevirdik. Eyni zamanda, ?n müasir texnologiyalar t?tbiq edilm?lidir, iqtisadi c?h?td?n ?n s?rf?li texnologiyalar, elektrik enerjisin? q?na?t ed?n texnologiyalar v? ya??l enerji – su, kül?k, gün?? Nəz?r? əlsaq ki, b?rpaolunan enerji növ?rin? çox böyük maraq var v? keç?n il müzakir? olunan layih?l?r artıq realla??r 2240 meqavat gücünd? kül?k elektrik stansiyas?n?n tikintisin? start verilir, xarici investor bu stansiyan? öz pulu il? tik?c?k. Dig?r layih? 200 meqavat gücünd? gün?? elektrik stansiyas? n?z?rd? tutulur. Bunlar? n?z?r? ələraq biz xarici investorlar? azad olunmu? torpaqlara c?lb etm?liyi. Çünki bu gün bu sah?y? investisiya qoymaq ist?y?n böyük transmilli ?irk?tl?rin say? kifay?t q?d?r çoxdur. B?lk? 10-a yax?n yax?n ?irk?t maraq göst?rir v? onlar ?üçün ?sas istiqam?t əzad edilm? torpaqlar olmalıdır. Biz öz enerji potensial?m?z? gücl?ndiririk. ?ndi gücü 300 meqavatdan çox olan Qobu elektrik stansiyas? da in?a edilir v? bu, bizim enerji potensial?m?z? gücl?ndir?c?k. Azad edilm? torpaqlarda ?n müasir standartlara cavab ver?n enerji sistemi yaradılmalıdır. Göst?ri? verilib, artıq ?u?a ??h?rin? iki x?tt? ç?kilir, biri “Az?renerji”, dig?ri “Az?ri??q” t?rfind?n. ?lb?tt?, biz bunu operativ qaydada icra etm?liyi. Çünki hazırda ?u?ada ancaq generatorlar i?l?yir. Amma azad edilm? bütün torpaqlarda bizim enerji sistemimiz? integrasiya edilm?, bir-biri il? ba?l? olan enerji sistemi yaradılmalıdır. Bu sah?d? h?m görülmü? i?l?r, h?m d? planlar haqq?nda m?lumat verm?k üçün söz energetika nazirin? verilir.

X X X

Energetika naziri P?rviz ?ahbazov ç?x?? ed?r?k dedi:

-T??kkür edirəm, möht?r?m c?nab Prezident.

44 günlük V?t?n müharib?sində Sizin r?hb?rliyinizl? qazanılan tarixi Q?l?b?d?n sonra dig?r sah?l?rd? oldu?u kimi, energetika sah?sinin qar??s?nda da mühüm v?zif?l?r müyy?nl??dirmisiniz. Bu v?zif?l?rin ?n ba?l?cas? əzad edilm? torpaqlar?m?zda enerji infrastrukturunun qurulması? v? regionun enerji potensial?ndan mümkün q?d?r s?m?r?li istifadədir. H?min v?zif?l?rin icrası ?çün, ilk növb?d?n enerji infrastrukturuna d?ymi? ziyan qiym?tl?ndirilir. Artıq “Az?ri??q” Açıq S?hmdar C?miyy?ti t?rfind?n ?traf rayonlarda z?d?l?nmi? energetika obyektl?ri b?rpa edilib, Füzuli rayonunda, C?bray?l ??h?rind? v? Hadrut q?s?b?sində h?yati vacib obyektl?r, C?bray?l rayonunda s?rh?d zastavalar? elektrik enerjisi il? t?min olunub. Bununla yana??, paylay?c? elektrik ??b?k?l?rinin yaradılması? da ba?l? t?dbirl?r davamı etdirilir. “Az?renerji” ASC-nin t?dbirl?n plan?na ?sas?n may ay?nad?k Füzuli rayonundakı “?ükürb?yli” yarmstansiyas? yenid?n qurulacaqdır. Bu m?qs?dl? yüks?k g?rginlikli ?lav? x?tt? ç?kilir, h?mçinin yarmstansiyan?n gücü qaldırılır.

C?nab Prezident, ?u?a ??h?rin?, Siz qeyd etdiyiniz kimi, 75 kilometr m?saf?d? 110 kilovoltluq 2 dövr?li elektrik verili?i x?ttinin tikintisi h?yata keçirilir. Növb?ti m?rh?l?d? is? Füzuli, C?bray?l, Z?ngilan, Qubadlı, Laç?n, ?u?a, A?dam v? v? K?lb?c?r rayonlarında ümumilikd? 308 kilometr elektrik verili?i x?ttinin ç?kilm?si v? yeni yarmstansiyalar?n tikilm?si il? 110 kilovoltluq ??b?k? yaradılacaqdır. Bu ?razil?rin t?bii qazla t?minat? il? ba?l? haz?rlanm?? proqramda SOCAR t?rfind?n müxt?lif diametrl?rd? 416 kilometr magistral qaz x?ttinin ç?kilm?si d? t?klif olunur.

Möht?r?m c?nab Prezident, Sizin tap??r??n?za ?sas?n ?n qabaqc?l beyn?lxalq t?crüb? n?z?r? al?nmaqla, Q?qaraba? regionunda b?rpaolunan enerji m?nb?l?rind?n istifadə, enerji s?m?r?liliyi, ekoloji t?miz texnologiyalar, o cüml? cüml?d?n n?qliyyat vasit?l?rinin t?tbiq v? dig?r m?s?l?l?ri ?hat?ed?c?k ya??l zona yaxud ya??l m?kan konsepsiyas?n?n haz?rlanması?na ba?lanlıqdır. Bu istiqam?td? Beyn?lxalq B?rpaolunan Enerji Agentliyi il? müzakir?l?r aparılmaqdadır. ?lkin qiym?tl?ndirm?l?r? gör?, bu ?razil?rd? 4000 meqavatdan çox Gün??, 500 meqavatad?k kül?k

enerjisi potensial? vardır. Kiçik su elektrik stansiyalar?nın inventarla?dır?lması? i?in? ba?lan?l?b. ?lkin m?lumatlara gör?, bu stansiyalar?n say? 30-a yaxındır, lakin ?ksəriyyəti yararsız hala salınmış. Üç stansiyada artıq bərpa işləri?nə başlanılıb. Ya?l enerji layih?ləri?nə xarici investorların cəlb edilməsi üzrində iş aparılır. Cənab Prezident, Siz qeyd etdiyiniz kimi, Cənabray?l rayonu ?razisindəki “Xudafərin” və “Qız qalası” su elektrik stansiyalar?nın tikintisinin başa çatdırılması bu ?razilərin enerji təminatına öz töhfəsini verəcəkdir.

Energetika sahəsinin ötnə ildəki fəaliyyəti ilə bağlı da qəsa məlumat vermək istərdim. Cənab Prezident, giriş nitqinizdə qeyd etdiyiniz kimi, OPEC+ məhdudiyyətləri çərçivəsində neft hasilatımız keçən il 8,2 faiz azalıb. Amma, eyni zamanda, qaz hasilatı artıb və xüsusilə də qaz ixracı 16,9 faiz artaraq 13,8 milyard kubmetr təşkil edib. Bu artımın əsas səbəbi Cənub Qaz Dəhlizi olub. Siz qeyd etdiyiniz kimi, 2020-ci il dekabrın 31-dən ilk dəfə TAP vasitəsilə kommersiya qazının Avropaya nəqlinə başlanılıb. Bu, bir daha göstərdi ki, möhtərm cənab Prezident, Sizin irəliləşmə sürdüyünüz bütün tədbirlər nəticəsində çevrilir. Hazırda, yəni, bu gün üçün təliyəyə gündəlik 10,5 milyon kubmetr, Yunanistana 2 milyon kubmetr, Bolqarıstana isə 1 milyon kubmetr qaz ixrac edilməkdədir.

Hesabat dövründə elektrik enerjisinin ixracı 1,15 milyard kilovat-saat olub. Elektrik enerjisi generasiya güclərinin yaradılması və bərpası sahəsində də iş davam edib. Belə ki, müvafiq proqramlar çərçivəsində, ümumilikdə 131300 meqavatt güc bərpa olunub, 385 meqavattıq “Qobu” elektrik stansiyasının və yarmstansiyasının tikintisi davam etdirilir. Yeni SCADA sistemi də qurulmaqdadır. Xarici investisiyalar nə cəlbilə istehsal gücü 550 meqavata qədər olan yeni istilik elektrik stansiyasının tikintisi üzrə müvafiq işlər görülür.

Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi çərçivəsində dörd yeni qanun layihəsi hazırlanıb. Energetika sektorunun uzunmüddətli inkişaf strategiyasının layihəsi üzrində iş aparılır. Cənab Prezident, elektrik enerjisinin qoyulmuş gücündə bərpa olunan enerjinin payının 30 faizə çatdırılması ilə bağlı Sizin irəliləşmə sürdüyünüz vəzifənin icrası məqsədlə qeyd etdiyiniz kimi, Cənubi Qaz Dəhlizi və Azərbaycanın “ACWA Power” şirkəti ilə 240 meqavatt külək elektrik stansiyasının tikintisi üzrə müqaviləni artıq imzalanıb. Xarici sərmayəyə əsaslanan bu layihə 200 milyon kubmetr qaza qənaətlə alınması təmin edəcəkdir. Növbəti layihə, “Günəş” layihəsi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin “Masdar” şirkəti ilə birlikdə bu il mart ayının 1-də kəskinləşdiriləcək və bu istiqamətdə də işlər aparılır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

XXX

Dövlətimizin başçısı müəviri yekun vurdu.

Prezident İlham Əliyevin yekun nitqi

Bizim 2021-ci ildə işləyimiz çoxdur, həmişənin və ilin əhəmətli investisiya proqramında təsbit olunub, eyni zamanda, azad edilməli ?razilərdə görüləcək işlər, mənim əsasın bu haqda sözümlə demək istərdim. Çünki bizim ?nənin infrastruktur layihələri bizim deməklərlər ki, başa çatmaq üzrədir. ?gər azad edilməli torpaqlar istisna etsək, indi indi qazla?dırma s?viyyəsi 96 faizə çatdırılıb. Elektrik enerjisi ilə heç bir problem yoxdur, ?ksin?i, mənim Davos Forumunun hesabatına Azərbaycan xalqının diqqətinə çatdırırdım, biz burada ikinci yerdəyik. Avtomobil yollarının böyük hissəsi artıq inşa edilib, qalan layihələr də plan üzrə gedir. Dəmir yolları xətli və digər infrastruktur layihələri, o cümlədən suvarma ilə bağlı layihələr plan üzrə gedir və deməklərlər ki, başa çatmaq üzrədir. Ona görə bizim əsas diqqətimiz azad edilməli torpaqlara olmalıdır və bu sahədə ilkin infrastruktur layihələrinin icrası artıq başlanılmışdır. Birinci layihə ?u?ə ?hərin? yol layihəsidir. Çünki ?u?ə ?hərin? ?nənin yollar hazırda bizim üçün o qədər də məqbul deyil. Düzdür, biz bu yollardan istifadə edirik. Ancaq biz bu yollardan Rusiyanın sülhməramlı qüvvələrinin müayitə ilə istifadə edirik - həmişə Laqın d?hlizində, həmişə Q?rm?z? Bazar ?razisində. Gəl?c?kdə ?lbəttə ki, biz bu yollardan da sərb?st ?kildə istifadə edəcəyik, o cümlədən A?dam-Xankəndi-?u?ə yolundan da istifadə edəcəyik. Noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatda göstərilir ki, bütün kommunikasiyalar açılacaq və beləliklə, müəyyən müddətdən sonra bu

yollardan getmək də problemli olmayacaq. Ancaq bu gün ?u?a ??h?rin? getmək üçün yeni yol çəkilişi mütləq lazımdır və biz bu sahədə iştirak artıq start vermişik. O çox çətin layihədir, relyef də çox çətin v? xüsusilə indi hava şəraiti də imkan vermir. Ancaq ?hm?db?yli-Alxanlı-Füzuli-?u?a yolu inşaa olunur və hesab edirik ki, nəzərdə tutulmuş qrafikdən daha tez bir zamanda inşaa ediləcək.

Digər vacib layihəy? də artıq start verilib. Bu, To?analı - Kəlbəc?r yoludur, bu da çox çətin relyefdən keçən bir yoldur. Bəzi yerlərdə yüksəklik 3500 metr oldu?una görə qış aylarında bu yoldan istifadə etmək çox çətin v? Ona görə tütünel?rin tikintisi nəzərdə tutulur, müvafiq göstərişlər verilib və bu layihə də indi icra edilir. Eyni zamanda göstəriş verilib ki, Horadizdən Zəngilana, oradan Qubadlıya və oradan da Laçın rayonuna qədər yol çəkilsin və hazırda iştirak gedir. Onu da ?lav? etməkliy?m ki, To?analıdan Kəlbəc?r çəkilsin və Laçın rayonuna da davam etdirilsin. Beləliklə biz ikibiz ikit?r?fdən, həm ?imaldan, həm cənubdan Laçın və Kəlbəc?r rayonlarına yol-nəqliyyat infrastrukturunu yaradacağıq. Eyni zamanda, mənim göstərişimlə Laçın və ya Kəlbəc?r rayonlarında nə?razisində müasir beynəlxalq hava limanı nə tikilməsi üçün yer axtarılır. Düzdür, orada relyef çox çətin v? deməklə ki, ?razil?rin mütləq ?ks?riyy?ti da?ı? ?razil?rdir. Orada düz yer tapmaq çətin v? amma indi ara?dırmalar gedir, ümid edirik ki, yaxın gələcəkdə mənim məlumat verildiyi kimi Beləliklə, ya Laçında, ya da Kəlbəc?r rayonunda yeni beynəlxalq hava limanı tikiləcək. Füzuli şəhərində isə beynəlxalq hava limanı nə tikintisinə artıq az vaxt qalır. Göstəriş verilib, yaxın gələcəkdə artıq inşaat başlanacaq və bu il Füzuli şəhərində, - şəhərdəki inşaat qalmayacaq, - yaxud da ki, co?razid? beynəlxalq aeroport fəaliyyətə başlayacaq. Bu, həm Qarabağ bölgəsinin iştirakı üçün lazımdır, çünki bütün növ təyyarələr en-cikəcək. Həm Füzulidə, həm Kəlbəc?r-Laçın zonasında. Eyni zamanda, ?u?aya gəlmiş is?yən xarici qonaqlar rahat Füzuliyə enib, oradan avtomobillə ?u?aya gedəcəklər. Aeroportun tikintisi il paralel olaraq artıq Füzuliyə şəhərində beynəlxalq uçuşların t?kili il başlanılacaq. Ara?dırmalara aparılmalıdır. Beynəlxalq aeroport beynəlxalq uçuşların t?kil etməlidir. ?lk növbədə, bizim avia?irkətimiz "AZAL" bu məsələ ilə bağlı ciddi iştirak edəcək, aeroport açıldıqdan sonra dərhal bizim qonşu ölkələrin bəzilərini hava nəqliyyatı təmin edilsin.

Hesab edirik ki, iki beynəlxalq aeroport Qarabağ zonasında bərpası etmək, yüklərin daşınması, turizmin iştirakı üçün bizə kömək göstərəcək. Eyni zamanda, insanlar oraya qayıdandan sonra onların rahatlığı üçün də bunun böyük ?həmiyyətli olacaqdır.

Elektrik enerjisi ilə bağlı planlar təsdiqlənib. Bir daha demək istəyirəm, - indi nazir də məlumat verib, - həm nə?nəvi, həm bərpalanan enerji növü orada geniş vüsət alacaq və enerji sistemi bizim ümumi enerji sistemimizə tam inteqrasiya ediləcəkdir.

Dəmir yolları ilə bağlı göstəriş verildi, hazırda iştirak gedir. Horadiz-Füzuli və ondan sonra Füzuli-?u?a dəmir yolunun tikintisi də nəzərdə tutulur. Gələcək bunun icra cədvəli təsdiqlənib. ?u?aya vətəndaşlar qayıdandan sonra, ?lbəttə ki, bu yol istismara verilməlidir. Amma hazırda hələ indi layihə?ndirmə iştirakı gedir, maliyyə vəsaiti də ayrılmalıdır. ?u?aya rahat gedi-gəli?i təmin etmək üçün mütləq dəmir yolu da çəkiləcəkdir. Bu il bu layihəy? start verilməlidir.

Eyni zamanda, Horadiz-Ağb?nd dəmir yolu da, - Ağb?nd Zəngilan rayonunda Ermənistan şərhədinə yaxın olan qəsəbədir, - yenidən tikiləcəkdir. Çünki mənfur düşmənin bu yolu da?d?b?v? tamamilə s?radan çəxar?b. Naxçevan d?hlizini açmaq üçün bu yol xüsusi ?həmiyyətli da?ıyır. Hazırda Naxçevan d?hlizinin açılması üçün konkret iştirakı gedir. Mənim hadisələri qabaqlamaq istəmirəm, amma bu d?hlizin açılması noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatda öz ?ksini tapır. Ona görə, bu, mütləq açılacaq və bölgəyə yeni imkanlar gətirəcəkdir. Bu yoldan həm Azərbaycan, həm Türkiyə, həm Rusiya, həm Ermənistan, həm də İran istifadə edə bilər. Bu yol gələcəkdə çox t?fli məkdə?i üçün xüsusi ?həmiyyətli malikdir. Biz öz ?razimizdə Horadiz-Ağb?nd dəmir yolunun tikintisinə başlayacağıq. Bununla paralel olaraq, Naxçevan Muxtar Respublikasında dəmir yolunun bərpası və müasirləşdirilməsi istiqamətində də iştirakı aparılacaq. Nəzərdə olsa ki, Ermənistan dəmir yolları Rusiya dəmir yollarının mülkiyyətindədir, bizim tərəfmüqabilimiz ?lbəttə, Rusiyadır. Çünki Ermənistan dövlətinin Mehri dəmir yolu layihəsinə heç bir aidiyyət yoxdur. Biz bu məsələni Rusiya ilə müzakirə edirik. Çünki Rusiya dəmir yolları Ermənistan dəmir yollarının sahibidir. İkinci müzakirə?li müsbətdir. Hə?lik bu qədər. Gələcək hadisələr haqqında məlumat verilməlidir.

Azad edilməmiş torpaqlarda kənd təsərrüfatının məhsuldarlıq?n artması üçün suvarma iştirakı sürətlə getməlidir. Bu barədə artıq danışıqların müasir suvarma sistemi t?kil edilməlidir. Nəzərdə olsa ki, su mənbələri də kifayət qədər çoxdur.

Enerji təchizatı ilə bağlı artıq burada məruzə edildi, bütün göstərişlər verildi. Qarabağ bölgəsi ya? enerji zonası kimi dünya üçün bir nümunə olacaq.

Sərhədlərin qurulması istiqamətində t?xir?salınmaz iştirakı aparılmalıdır. Çünki bizim Ermənistanla 100

1 kilometr?l? s?rh?dimiz yaran?b.Y?ni art?q bu s?rh?d bizim n?zar?timiz? keçib.Orada bütün s?rh?d infrastrukturu t??kil edilm?lidir.Dövl?t S?rh?d Xidm?tin? müvafiq göst?ri?l?r verilib.Haz?rda Dövl?t S?rh?d Xidm?ti Z?ngilan-Qubadl? s?rh?dinin mühafiz?si il? m???uldur.K?lb?c?r-Laç?n istiqam?tind? Müdafi? Nazirliyinin qo?unlar? xidm?t göst?ri?l?r.G?l?c?kd? bu m?s?l?y? d? bax?lacaq.H?r halda s?rh?din mühafiz?si xüsusi ?h?miyy?t da??y?r.Çünki Erm?nistanda rerevan?ist qüvv?l?r var v?biz onlar?n b?yanatlar?n? diqq?tsiz qoya bilm?rik.Amma h?r k?s bilm?lidir ki, ?g?n bizim s?rh?dimiz pozularsa, onu pozan c?zaland?r?lacaq v? bel? t?xribatlar bu qüvv?l?r? çox baha ba?a g?l?c?k.

Eyni zamanda, Az?rbaycan Respublikas? ?ran ?slam Respublikas? il? öz s?rh?dini tamamil? b?rpa edib. 132 kilometr uzunlu?u olan yeni s?rh?d yaran?b.M?n Xudaf?rin körpüsün? ged?rk?n bildirm?dim ki bu s?rh?d dostluq s?rh?didir.H?qiq?t?n bel?dir.Amma s?rh?d s?rh?ddir v? s?rh?d infrastrukturu mütl?q yarad?lmal?d?r.Bu m?s?l?l?r üçün d? v?sait ayr?lmal?d?r.

??h?rsalma qaydalar?n?n t?biq edilm?si il? ba?l? art?q bütün göst?ri?l?r verildi.Azad edilm? ?razil?r? biz bundan sonra da xarici nümay?nd?l?ri, jurnalistl?ri, diplomatik korpus nümay?nd?l?rini, Az?rbaycana s?f?r ed?n nümay?nd? hey?tl?rini d?v?t etm?liyik.Misal üçün bu ay ICESCO-nun nümay?nd? hey?tinin s?f?ri gözl?nilir.Yax?? olarlard? ki, nümay?nd? hey?tinin b?zi üzvl?ri azad edilm? ?razil?r? getsin?r, erm?nil?rin, Erm?nistana r?hb?rliyinin da??td??? m?scidl?r? d? ba? ç?ksin?r, o m?scidl?rin qal?qlar?na da baxs?nlar v? bütün dünya müs?lmanlar?na bu bar?d? daha dol?un m?lumat versin?r. N?inki dünya müs?lmanlar?na, bütün dünyaya ki, bizim tarixi, dini abid?l?rimiz dü?m?n t?r?find?n nec? da??d?l?b.

?lb?t? ki, Qaraba? bölg?sinin çox z?ngin turizm potensial? vard?r.Ona gör? indid?n turizm mar?rutlar? i?l?nib haz?rlanmal?d?r ki, art?q h?yat bu bölg?y? qay?dandan sonra vaxt itirm?d?n turizm sektoru da inki?af etsin. ?ndid?n beyrbeyn?lxalq turizm s?rgil?rind?n pandemiyadan sonra bu s?rgil?r b?rpa edil?c?k.Qaraba? bölg?sinin turizm potensial?, turizm mar?rutlar?, tarixi abid?l?ri göst?rilmi?lidir ki, biz bu bölg?ni do?rudan da dünya üçün çox c?lbedici bölg? kimi t?qdim ed?k.N?z?r? alsaq ki, Qaraba? bölg?sinin çox z?ngin, füsunkar, t?krar olunmaz t?bi?i v? tarixi abid?l?ri var, ?min?m, Az?rbaycan?n ?sas turizm zonas?n?n birin? çevril?c?k.

Bir sözl?, bizim planlar?m?z böyükdür. Müharib? c?mi iki aya yax?nd?r ki, ba?a çat?b. Amma görün, n? q?d?r böyük i?l?r görölüb. B?rpa i?l?ri art?q ba?lan?b v? bu, onu göst?rir ki, bizim sözüml? ?m?limiz aras?nda bu d?f? d? h?ç bir f?rq yoxdur.Biz demi?dik ki, torpaqlar i??aldan azad olunandan sonra bu torpaqlar tezlikl? b?rpa ed?c?yik.M?n M?n bu yax?nlarda demi?dim ki, biz Qaraba? bölg?sind? c?nn?t yarıdaça??q v? sözümd? dururam.Bizim ham?m?zdan as?l?d?r ki, bu sözl?r yerin? yetirilsin.

○ Ona gör? 2021-ci il bu bax?mdan çox i?lam?tdar olmal?d?r.M?hz 2021-ci ild? Az?rbaycan xalq? v? bütün dünya gör?c?k ki, bizim niyy?timiz h?yatda öz ?ksini tap?r, bizim planlar?m?z h?yatda gerç?kl?ir.

?l ?l ba?lay?b, bizim ham?m?z u?urlar, Az?rbaycan xalq?na cansa?l??? xo?b?xtlik arzulay?ram.Keçmi? köçkün?r? tezlikl? öz do?ma torpaqlar?na qay?tma?? arzulay?ram.H?r halda Az?rbaycan dövl?ti ?lind?n g?l?ni ed?c?k ki, bu gün daha da yax?nla?s?n. Vahid Az?rbaycan dövl?ti bundan sonra u?urla, inamla inki?af ed?c?kdir. Sa? olun.